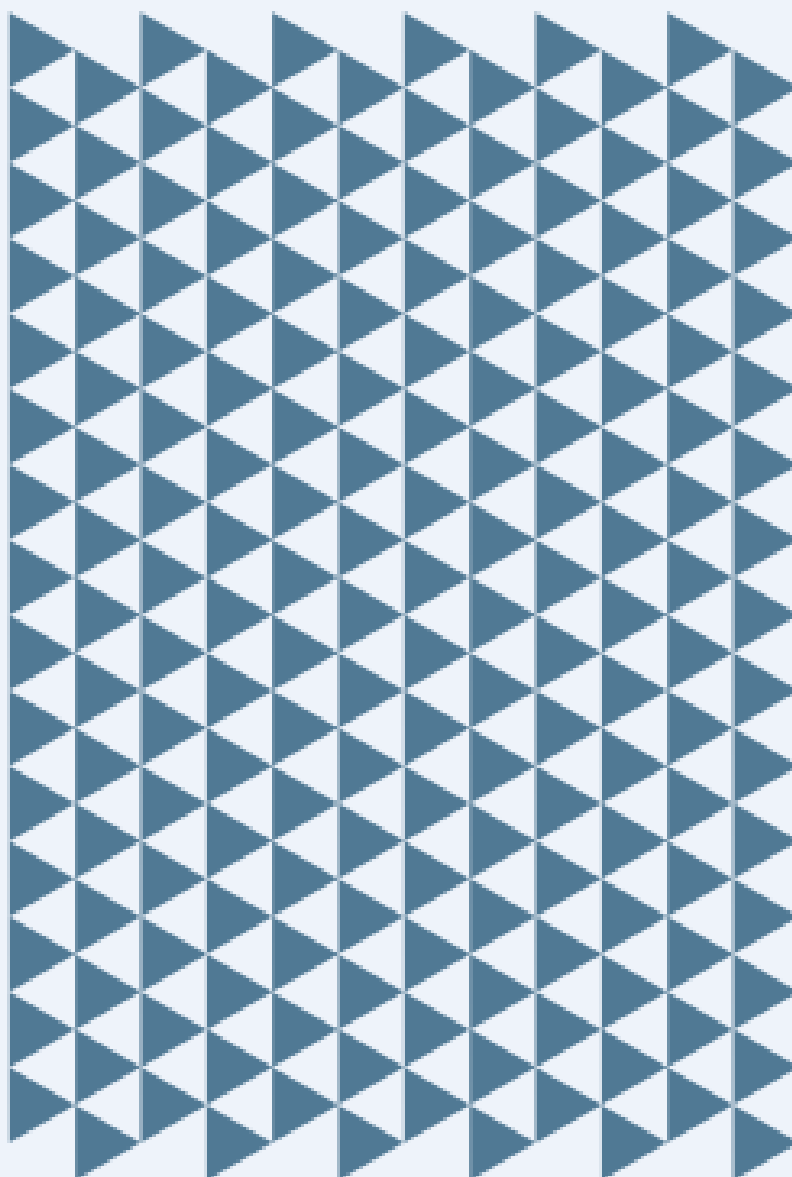

Eierskapsmelding 2023

**Lund
kommune**

Innhold

Del 1 – Rammeverk for kommunalt eierskap.....	4
Forord.....	4
Bærekraftsmål.....	5
Eier og selskapsdokumenter	5
Vedtekter/selskapsavtaler.....	6
Eierskapsmelding.....	6
Eier-, aksjonær- og samarbeidsavtaler.....	7
Årsberetning/regnskap.....	7
Selskapsformer i kommunal sektor.....	7
Interkommunalt selskap (IKS).....	8
Aksjeselskap	9
Stiftelse.....	11
Andre interkommunale samarbeidsformer	11
Sammenligning av ulike selskapsformer	13
Motiv for selskapsetablering.....	14
Roller i kommunalt eierskap.....	14
Del 2 – Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll.....	18
Prinsipp 1 – Velge selskapsform ut fra formål og behov.....	18
Prinsipp 2 – Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private	19
Prinsipp 3 – Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap	19
Prinsipp 4 – Utarbeide en eierskapsmelding og årlig rapport om selskapene for kommunestyret .	20
Prinsipp 5 – Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig.....	21
Prinsipp 6 – Holde jevnlig eiermøter	22
Prinsipp 7 – Som hovedregel skal sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet. Representanten må avklare egen «vedtaksmyndighet».....	22
Prinsipp 8 – Arbeid for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger og representantskapsmøter	24
Prinsipp 9 – Arbeid for god sammensetning og kompetanse i styret	25
Prinsipp 10 – Vedtektsfeste bruk av valgkomite ved styreutnevnelser	26
Prinsipp 11 – Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene	26
Prinsipp 12 – Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene	27
Prinsipp 13 – Som hovedregel skal styremedlemmer i morselskapet ikke sitte styrene i datterselskaper.....	27
Prinsipp 14 – Oppnevne numeriske vararepresentanter	27
Prinsipp 15 – Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet.....	28

Prinsipp 16 – Foreta en prinsipiell avklaring av godtgjørelse for styreverv	29
Prinsipp 17 - Registrere styreverv i KS styrevervregister	29
Prinsipp 18 – anbefale at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon.....	30
Prinsipp 19 – Sørg for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften	30
Prinsipp 20 – Avklare forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket ved opprettelse av kommunale foretak.....	30
Prinsipp 21 – Sørg for at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser til å utøve sin funksjon på en god måte.....	31
DEL 3 – Selskapsrapportering.....	33
DEL 3 – Selskapsgjennomgang	33
Aksjeselskaper (AS), med Lund sin eierandel:.....	33
Interkommunale selskaper (IKS), med Lund sin eierandel:.....	33
Kommunale oppgavefellesskap (KO), med Lund sin eierandel:.....	33
Andre selskaper med interkommunalt eierskap.....	33
Aksjeselskaper (AS) der bare egen kommunen har eierskap.....	33

Del 1 – Rammeverk for kommunalt eierskap

Forord

Lund kommune er en lokal samfunnsaktør, også i funksjon av å være deleier i flere selskaper. Eierskapet er variert. Kommunen har eksempelvis mindre, men viktige, eierandeler innen vannkraft. Eierskapet inkluderer også representasjon i ulike sektorer som arbeidsmarkedsbedrifter, tomte- og næringsutvikling, kultur, ulike former for interkommunale samarbeid med mer.

Formålet med eierskapsmeldingen er en overordnet strategi for kommunens eierskapsforvaltning. Eierskapsmeldingen definerer prinsipper som representanter og administrasjon skal følge. Prinsippene i eierskapsmeldingen skal videreføres i eierstrategier i de spesifikke selskapene. Eierskapsmeldingen gir også opplysninger om kommunens eiermotiv. Eierskapsmeldingen skal bidra til at kommunens eierskapspolitikk er aktiv, langsiktig, forutsigbar og basert på kompetanse.

Både politisk og administrativ kontroll forutsetter kunnskap og informasjon om de selskaper hvor kommunen har vesentlige eierinteresser. Dette gjelder både omfanget av selskapsorganisering i kommunen, funksjonen til de kommunale selskapene, og hvordan selskapene er organisert og drevet.

Eierskapsmeldingen er viktig for å tydeliggjøre roller og for å oppnå balanse mellom samfunns- og forretningsmessige mål der det er valgt selskapsorganisering for å løse oppgaver. Dette tydeliggjøres gjennom at det settes overordnede mål for hva kommunen som eier ønsker å oppnå med sine selskaper.

Selskapene Lund kommune har eierskap i, har tjeneste produksjon innenfor et variert spekter av sektorer, herunder energiproduksjon, arbeidsmarkedstiltak, tomteutvikling mv.

Det er variasjon i motivene som ligger til grunn for kommunens eierskap. Kommunen har for tiden ingen heleide selskap, men er representert i flere interkommunale samarbeid. Det forventes at samarbeid blant annet vil gi en kostnadseffektiv tjenesteproduksjon. Lund kommune er en liten kommune med begrensede ressurser, og er på flere områder avhengig av interkommunalt samarbeid for å kunne ivareta sine samfunnsoppgaver på en tilfredsstillende måte.

Eierskapsmeldingen deles i en generell del og en selskaps-spesifikk del. Eierskapsmeldingen gir en oversikt over det kommunale eierskapet, og tar sikte på å legge et rammeverk for eierskapsutøvelsen i Lund kommune. Målsetningen er å fremlegge eierskapsmelding årlig, men at det en gang i hver valgperiode gjøres en mer omfattende gjennomgang og rapportering. Den årlige oppdateringen vil i hovedsak rapportere på endringer i eierandel og selskapsandeler, utviklingstrekk, nyetableringer og annen relevant informasjon for utøvelse av kommunens eierskap.

Kommunedirektøren vil anbefale at Lund kommune årlig inviterer 2-3 av selskapene vi har eierandel i, til å presentere sitt selskap for kommunestyret. I tillegg skal kontrollutvalget føre kontroll med kommunens eierskapsforvaltning, jf. Kommuneloven § 23.6.

Siv Kristin Egenes

Kommunedirektør

Espen Lindal

Kommunalsjef økonomi og personal

Bærekraftsmål

Lund kommune skal bidra til å oppfylle Paris-avtalen og Norges vedtatt klimamål. Dette betyr at vi i årene fremover må kutte klimagassutslippene våre drastisk.

Hvis vi skal innfri disse målene, er kommunen avhengig av at både næringslivet og kommunens innbyggere bidrar.

Lund kommune har forventninger til selskapene med hensyn til bærekraft, klima og natur. Lund kommune forventer at selskapene setter mål og iverksetter tiltak for reduksjon av klimagassutslipp i tråd med FN sine bærekraftsmål.

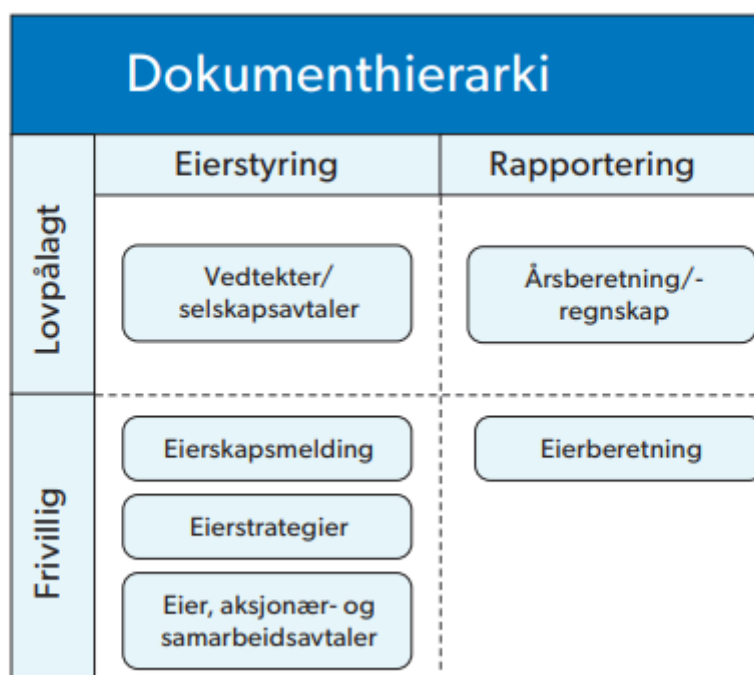
Som eier er vi opptatt av at styret utarbeider tydelig mål og strategier som viser hvordan selskapet skal skape høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer. Et bærekraftig selskap balanserer økonomiske, sosiale og miljømessige forhold på en måte som bidrar til langsiktig måloppnåelse uten å redusere muligheten for at kommende generasjoner kan få dekket sine behov.

God praksis for selskaper er derfor å benytte bærekraftsmålene som rammeverk for å integrere bærekraft og ansvarlig virksomhet i selskapets strategier. Dette fordrer at selskapet setter seg godt inn i relevante bærekraftsmål, identifiserer hvordan selskapet påvirker og påvirkes av disse i hele verdikjeden og er åpen om dette.

Eier og selskapsdokumenter

Utskilling av virksomhet gjennom selskapsetablering medfører at styring av virksomheten må utøves innenfor rammen av selskapslovgivningen og annen særlovgivning som regulerer virksomhetsområdet. Selskapsetableringen vil kreve at virksomheten i større grad styres gjennom ulike styringsdokumenter som vedtekter, selskapsavtaler, eierstrategier, samarbeidsavtaler mv.

Det enkelte selskaps rapportering reguleres av selskapslovgivningen og regnskapsloven. Selskapene skal bl.a. avlegge egne årsberetninger/-regnskap. I figuren nedenfor gis det en oversikt over dokumenter som inngår i kommunens eierstyring og selskapenes/kommunens rapportering.

Vedtekter/selskapsavtaler

Selskapslovgivningen (Aksjeloven, IKS loven) stiller krav til at det skal utarbeides vedtekter/selskapsavtale ved etablering av et selskap. Dokumentene skal vedtas av eierne. Lovgivningen regulerer også innholdet i dokumentene. Vedtekter/selskapsavtale skal bl.a. angi virksomhetens formål. Eierne fastsetter den ytre rammen for selskapets virksomhet gjennom formålsparagrafen.

I vedtektene/selskapsavtalen inngår også en rekke andre bestemmelser som legger føringer for selskapenes virksomhet og som regulerer forholdet mellom eierne. Det inngår bl.a. bestemmelser om foretaksnavn, forretningsadresse, eierandeler, de styrende organer, låneopptak og eiernes økonomiske forpliktelser, opptak av nye eiere, uttreden og avvikling av selskapet.

Eierskapsmelding

Lovgivningen og obligatoriske styringsdokumenter som vedtekter/selskapsavtaler vil regulere sentrale forhold for den aktuelle selskapsformen og det enkelte selskap. Det kan likevel være hensiktsmessig å utarbeide en eierskapsmelding som fastsetter kommunens eierskapspolitikk. Meldingen vil supplere lovgivningen og de obligatoriske styringsdokumentene.

I eierskapsmeldingen inngår bl.a. kommunens overordnede prinsipper for eierstyring som i utgangspunktet er gjeldende for samtlige selskaper i eierporteføljen. I prinsippene inngår retningslinjer for kommunenes eierstyring og forventninger til selskapenes virksomhet, og legger overordnede føringer for kommunestyrets representanter i eierorganene i selskapene. Samt for administrasjonens oppfølging av eierstyring og rådgivning til kommunestyrets representanter.

Eierskapsmeldingen er derfor et sentralt element i kommunens eieroppfølging.

I eierskapsmeldingen vil det inngå enkle selskapsomtaler av det enkelte selskap i kommunens eierportefølje. Selskapsomtalen gir bl.a. en oversikt over kommunens eierandel, selskapets formål

og oppgaver, selskapets økonomiske utvikling de siste årene, risiko, representasjonen i de styrende organer, og annen relevant informasjon om selskapet.

Eierskapsmeldingen skal med dette legges til rette for en politisk behandling av utviklingstrekk og resultater for kommunens samlede eierportefølje. Eierskapsmeldingen vil legges frem for politisk behandling på høsten.

Eier-, aksjonær- og samarbeidsavtaler

Eierne kan også inngå eier-, aksjonær- og samarbeidsavtaler som supplerer de obligatoriske styringsdokumentene. Slike avtaler inngås som regel ved etableringen av et selskap.

Avtalene angir ofte formålet med selskapsetableringen, målene for selskapets virksomhet og regulerer den enkelte eiers rettigheter og forpliktelser. Avtalene kan også beskrive hvordan kommunens representant kan stemme i eierorganet i spesifikke saker.

Årsberetning/regnskap

Den lovpålagte rapporteringen i form av årsberetning/-regnskap er ofte den viktigste rapporteringen fra selskapet til eierne i eierorganene. Innholdet i årsregnskapet/-beretningen reguleres av den nevnte lovgivningen. Dokumentene gir informasjon om økonomisk utvikling og risiko, resultater innenfor tjenesteproduksjonen samt andre forhold som er av betydning for eierne.

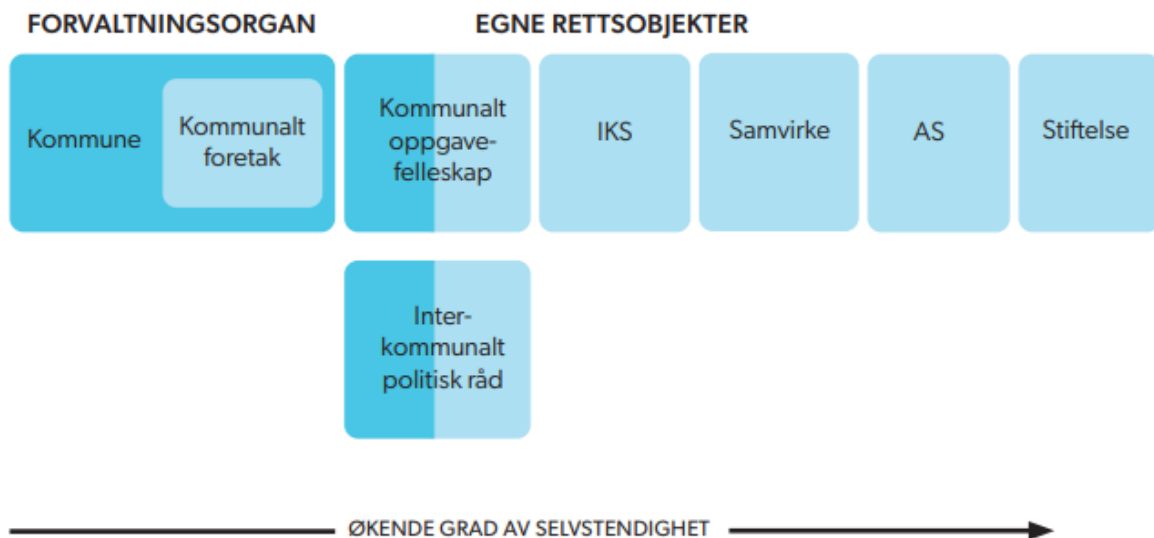
Selskaperes rapportering til eierne, offentlige myndigheter og andre interessenter er hovedsakelig regulert av selskapslovgivningen, regnskapslovgivningen og kommuneloven. Samtlige selskaper og samarbeid er forpliktet til å avlegge årsregnskap og årsberetning.

Eierne kan ha forventning om at selskapene også skal rapportere om andre spesifikke forhold/temaer i årsberetningen.

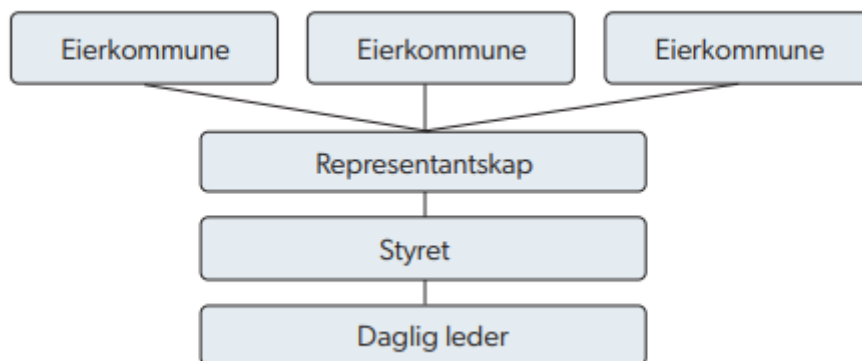
Selskapsformer i kommunal sektor

Kommunene har stor frihet i hvordan de ønsker å organisere sin virksomhet, og kommunalt eierskap omfatter en rekke ulike organisasjonsformer.

Det er eierens ansvar å sikre at selskapsformen er den riktige organiseringen av de ulike virksomhetene. Valg av selskapsform bør ta utgangspunkt i hva som best ivaretar de hensyn og de behov som gjelder for den aktuelle virksomheten, bl.a. knyttet til styringsmodell, kontroll og økonomisk risiko. Selskapsform kan også ha betydning for skatte- og avgiftsmessige forhold.

Interkommunalt selskap (IKS)

IKS er regulert i lov om interkommunale selskaper. Deltakerne i IKS kan være kommuner, fylkeskommuner og andre IKS. IKS er egne rettssubjekter som rettslig og økonomisk er skilt fra deltakerkommunene.

IKS vil oftest være aktuelt der det kan være mest effektivt, økonomisk og/eller strategisk for å løse offentlige tjenester i et fellesskap med andre kommuner/fylkeskommuner.

Styrende organer

Selskapsavtalen legger rammer for virksomheten i et IKS, tilsvarende vedtekter i aksjeselskaper og kommunale foretak. Eierstyring skal skje gjennom representantskapet, selskapets øverstemyndighet. Den enkelte deltakerkommunen kan ikke utøve myndighet overfor selskapets styre eller administrasjon. Hver enkelt deltaker skal ha minst ett medlem i representantskapet, og minst

like mange varamedlemmer som det har faste medlemmer. En deltaker kan ikke gi andre fullmakt til å representere seg i representantskapet.

Representantskapet har ansvar for fastsetting av regnskap, budsjett, økonomiplan, valg av revisor, vedtak om pantsettelse av fast eiendom, større kapitalinvesteringer, investeringer av vesentlig betydning mv. Det kan fastsettes i selskapsavtalen at visse saker som ellers hører under styrets myndighet, må godkjennes av representantskapet.

Representantskapet utnevner et styre som forvalter selskapet på vegne av deltakerne. Styret fører tilsyn med ledelsen av selskapet, og at selskapets virksomhet er i samsvar med selskapets formål. Styret må følge vedtatte retningslinjer som representantskapet fastsetter.

Styret skal bestå av minst tre medlemmer, eller minst fem dersom de ansatte har rett til å velge ett eller flere styremedlemmer, noe de har dersom det er mer enn 30 ansatt i selskapet. Styret skal omfattes av krav om balansert kjønnsrepresentasjon.

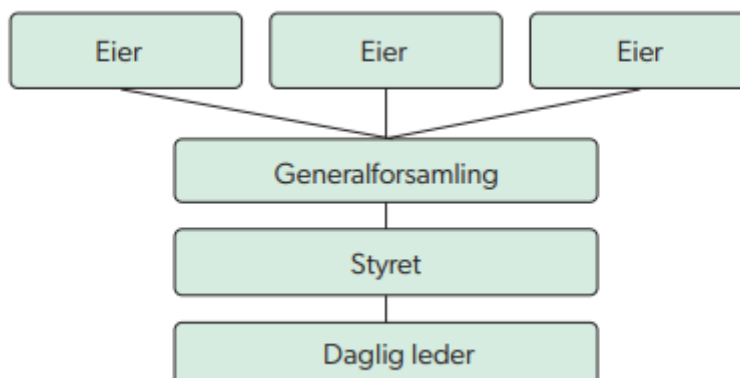
Daglig leder ansettes av styret, med mindre det står i selskapsavtalen at lederen skal ansettes av representantskapet. Daglig leder står ansvarlig overfor styret.

Økonomisk ansvar og risiko

Hver av deltakerne har ubegrenset ansvar for sin andel av selskapets samlede forpliktelse. Om styret kan ta opp lån, må rammene for låneopptaket stå i selskapsavtalen. Det er begrensninger i loven for hvilke formål selskapet kan ta opp lån til. Det kan ikke tas utlegg i selskapets midler. Utdeling av selskapets midler kan besluttes av representantskapet etter nærmere vilkår, og med styrets samtykke.

Interkommunalt Arkiv IKA IKS, Rogaland revisjon IKS og Rogaland kontrollutvalgssekretariat IKS er eksempler på denne selskapsformen.

Aksjeselskap

Aksjeselskap er regulert i aksjeloven. Aksjeselskap er et eget rettssubjekt og svarer selv for sine forpliktelser. Dette gir kommunen et begrenset økonomisk ansvar.

Styring og kontroll

Kommunens styringsmuligheter med aksjeselskaper avhenger av eierandelen og andel av stemmene på generalforsamlingen. Her finnes flere terskler, og for kommunen er det viktig at eierandelen er tilpasset hvilket formål kommunen har med selskapene.

100 prosent

I selskaper med flere eiere er det en rekke rettigheter og regler som skal gi vern for øvrige aksjonærer. Dette er da åpenbart ikke relevant når kommunen er eier. Et heleid selskap kan ses på som et datterselskap i et konsern der kommunen representerer «morselskapet».

90,1 prosent

Dersom kommunen eier over 90 prosent av aksjekapitalen og stemmene i et AS, kan kommunen tvangsutløse de øvrige aksjonærene i selskapet.

66,7 prosent

For å endre selskapets vedtekter kreves det minst to tredjedeler av stemmene (kvalifisert flertall). Det samme gjelder beslutninger om fusjon eller fisjon, vedtak om forhøyelse eller nedsettelse av aksjekapitalen, opptak av konvertible lån, vedtak om omdanning og vedtak om oppløsning av selskapene. En eierandel på 67 prosent av stemmene vil altså gi eieren stor grad av kontroll over selskapets virksomhet.

50,1 prosent

Mange saker avgjøres med simpelt flertall, altså 50 prosent av stemmene. Dette gjelder valg av styremedlemmer, godkjenning av årsregnskap, vedtak om utbytte. Dette gjelder så lenge vedtektene ikke setter krav til bredere tilslutning.

34,4 prosent

En eier som har over en tredel av stemmene vil ha negativ kontroll i selskapet. Det innebærer at man kan blokkere endringer i vedtekter og en del andre saker, jf. omtale av 67 prosent eierandelen over.

10,1 prosent

Dersom en eier over 10 prosent av selskapet har en innsynsrett i bedriften. Det vil si at hvis eier vil se på dokumenter som er knyttet til bedriften eller organisasjonen rundt selskapet, har eier full rett til å få de utlevert. Eier kan også kreve at det kalles inn til ekstraordinær generalforsamling, og kan blokkere en eventuell tvangsinnløsning av aksjene.

Styrende organer

Generalforsamlingen er øverste organ i et AS, og er der eierne utøver den øverste myndigheten i selskapet. Generalforsamlingen fastsetter vedtekter, instruksjoner og andre vedtak som setter rammer for styret og daglig leder. Aksjeeierne kan ikke intervensjonere i selskapets drift og organisering uten at dette skjer i form av vedtak fattet av generalforsamlingen i tråd med aksjeloven.

Styret velges av generalforsamlingen. I aksjeselskaper med mer enn 30 ansatte har de ansatte rett til styrerepresentasjon. Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet og for at det drives i samsvar med selskapets formål og de rammer generalforsamlingen har satt gjennom

vedtekter, instruksjoner mv. Styret har en plikt til å holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling, og sikre seg at virksomheten er underlagt tilfredsstillende kontroll. Styret skal videre føre tilsyn med den daglige ledelsen og selskapets virksomhet for øvrig.

Daglig leder står for den daglige driften av selskapet, og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret har gitt.

Økonomisk ansvar og risiko

Aksjonærene har et begrenset ansvar og står generelt ikke ansvarlig for selskapets forpliktelser. Til gjengjeld settes det krav til forsvarlig egenkapital og begrensninger i utdeling av utbytte, nedsetting av aksjekapital mv.

Stiftelse

Stiftelser er regulert i Stiftelsesloven av 15. juni 2001 nr. 59. En stiftelse er et selvstendig rettssubjekt og etableres gjerne for å ivareta et bestemt formål. Stiftelsens styre skal ivareta dette formålet uten å se hen til andre interesser. Som oppretter av en stiftelse kan kommunen dermed ikke utøve direkte styring over stiftelsens virksomhet eller gjøre krav på andel i stiftelsens overskudd (ta utbytte). Oppretteren kan heller ikke løse opp stiftelsen. Organisering gjennom å opprette en stiftelse gjør virksomheten helt uavhengig av kommunen.

Andre interkommunale samarbeidsformer

Kommuneloven åpner for andre måter å organisere kommunalt samarbeid på.

Interkommunalt politisk råd

To eller flere kommuner kan sammen opprette et interkommunalt politisk råd. Rådet kan behandle saker som går på tvers av kommunegrensene. Kommunestyrene vedtar selv å opprette et slikt råd. Et interkommunalt politisk råd kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak. Rådet kan likevel gis myndighet til å treffe slike vedtak om interne forhold i samarbeidet og til å forvalte tilskuddsordninger.

De fire Dalanekommunene har opprettet **Regionråd Dalane – interkommunalt politisk råd**. Rådet er ikke opprettet som et eget rettssubjekt, og omtales ikke i eierskapsmeldingen. Ordførere og varaordførere har møte og stemmerett. Kommunedirektørene har møte og uttalerett. Ordførerne utgjør representantskapet. Regionrådet er utover dette ikke omtalt i eierskapsmeldingen.

Kommunalt oppgavefelleskap

To eller flere kommuner kan sammen opprette et kommunalt oppgavefelleskap for å løse felles oppgaver. Kommunestyrene vedtar selv å opprette et oppgavefelleskap. Et oppgavefelleskap kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak. Oppgavefelleskapet kan likevel gis myndighet til å treffe denne type vedtak om interne forhold i samarbeidet, og til å forvalte tilskuddsordninger.

Kommunalt foretak

Når kommunen ønsker å gi en virksomhet en noe mer selvstendig stilling enn det som gjelder den tradisjonelle etatsmodellen, kan det etableres et kommunalt foretak etter kommunelovens kapittel 9. Foretaket er da ikke en egen juridisk enhet, men del av kommunen som rettssubjekt. Kommunen er derfor part i alle avtaler og hefter for foretakets forpliktelser.

I motsetning til organisatorisk utskilling av virksomhet ved bruk av aksjeloven og lov om interkommunale selskaper, vil de ansatte fortsatt ha kommunen som arbeidsgiver i et kommunalt foretak. Foretaket ledes av et styre, som er utpekt direkte av kommunestyret. Daglig leder står i linje under styret, som igjen er underlagt kommunestyret. Foretakene er på denne måten direkte underlagt kommunestyrets budsjettmyndighet.

Kommunedirektøren har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets daglige leder. Det er imidlertid ett unntak fra denne hovedregelen. Etter kommunelovens § 9-16 kan kommunedirektøren instruere styret og daglig leder om at et vedtak i foretaket ikke skal iverksettes før kommunestyret har behandlet saken. Kommunedirektøren skal også gis anledning til å uttale seg før styret treffer vedtak i saker som også skal behandles av kommunestyret. Uttalelsen skal legges frem for styret i foretaket når styret skal behandle saken. Styrets vedtak skal sendes til kommunestyret via kommunedirektøren.

Sammenligning av ulike selskapsformer

	Aksjeselskap (AS)	Interkommunale selskap (IKS)	Kommunale foretak (KF)
Lovregulering	Aksjeloven	IKS-loven	Kommuneloven
Eget rettssubjekt	Ja	Ja	Nei
Hvem kan eie?	En eller flere, offentlige eller private personer eller virksomheter.	Kommuner, fylkeskommuner og andre IKS.	Er en del av en kommune.
Eiers økonomiske ansvar	Begrenset til sin del av aksjekapitalen.	Fullt ansvar, i henhold til eierandel.	Fullt ansvar
Operativt eierorgan	Generalforsamling	Representantskap	Kommunestyret
Møte- og stemmerett i eierorganet.	Aksjeeier eller fullmektig med fullmakt til å møte på vegne av eier.	Valgte representantskapsmedlemmer eller deres valgte vara.	Kommunestyret er eierorgan.
Hvem utnevner styret	Generalforsamling, eller annet organ fastsatt i vedtekter.	Representantskapet	Kommunestyret
Styrende dokumenter	Vedtekter, aksjonæravtale.	Vedtekter, selskapsavtale.	Vedtekter
Politisk styring	Gjennom vedtekter og deltakelse på generalforsamling.	Gjennom selskapsavtale og deltakelse på representantskap.	Kommunestyret behandler enkeltsaker og vedtar budsjett, styresammensetning og vedtekter.

Motiv for selskapsetablering

I kommunale eierskapsmeldinger blir gjerne eierskapet gruppert etter kommunen sitt motiv og mål med det enkelte selskap. Motiv og mål med selskapet får følge for hvordan eierstyringen bør innrettes. Målet er ikke statisk, men kan endre seg over tid.

Eksempler på måter å klassifisere selskapsporteføljen etter formål:

Politisk motivert

Selskapet er politisk motivert og hovedbegrunnelsen for eierskapet er et strategisk valg om å posisjonere kommunen. Verken økonomi, hensynet til tjenesteyting eller lignende ligger som grunnlag for denne kategori eierskap.

Selskaper som er motivert og begrunnet utfra at det styrker kommunen og regionens vilkår og posisjon til å gjennomføre oppgaver inn mot andre regioner og nasjonalt. Her kan også regionalpolitisk posisjonering for å utløse statlige midler/prioriteringer være en del av begrunnelsen.

Samfunnsøkonomisk motivert

Selskap som er motivert og grunnlagt i at kommunen gjennom slike selskaper vil oppnå totalt sett mer samfunnsøkonomisk gunstige resultater/gjennomføring av oppgaver. Offentlig engasjement og styring i oppgaveløsningen vil stå sentralt i begrunnelsen for slike selskaper.

Finansielt motivert

Hvis hovedformålet med eierskapet er å oppnå økonomiske resultater, defineres eierskapet som finansielt motivert.

Effektivisering av tjenesteproduksjonen

Selskaper som i hovedsak er motivert og grunnlagt med forventning om mer effektiv tjenesteproduksjon og bedre forvaltning av anleggsmidler enn ved at kommunen yter tjenesten selv. Dette kan sammenlignes med «industrielt motiv» i privat sektor hvor en investering i et underliggende selskap bygger opp om kjernevirksomheten og verdiskapningen i morselskapet.

Når Lund kommune i fremtiden vurderer selskapsetablering eller deltakelse i selskaper, skal formålet relateres til ett eller flere av de refererte motivene. Det kan være flere motiv som ligger bak opprettelse av eller deltakelse i et selskap.

Roller i kommunalt eierskap

En god og tydelig eier må operere med klare rollefordelinger og gi klare rammer for selskapene de eier.

For å få klare linjer i eierstyringen må man være tydelig på skillet mellom eierstyring i eierorganene (generalforsamling/representantskap), og de rollene styret og daglig leder har. Eierne bør stille klare krav til hvilken kompetanse styrene bør ha og hvilke forventninger man har til selskapene.

Kommunestyret

Kommunestyret, som kommunens øverste politiske organ, er eier av de kommunalt eide selskapene på vegne av kommunen. Kommunestyret skal vedta hovedlinjene for kommunens rolle som eier, og skal vedta kommunens eierpolitiske styringsdokumenter slik som eierskapsmelding og eierstrategier og lignende. Kommunestyret skal forelegges årsrapporter fra selskaper kommunen har eierskap i, og behandle eiersaker av stor prinsipiell betydning. Det foreslås at kommunestyret delegerer den mer praktiske utøvelsen til formannskapet som da blir kommunens operative eierorgan for behandling av saker.

Formannskapet

Formannskapet delegeres myndighet til å oppnevne representasjon i selskaper, stiftelser, institusjoner og lignende i de tilfeller hvor kommunen har slik myndighet. Det er altså delegert til formannskapet å utnevne representanter til eierorganer og styre der disse oppnevnes direkte av kommunen, og ikke av eierorganene.

Videre foreslås det at formannskapet blir kommunens operative eierutvalg. Det vil si at formannskapet (eventuelt kommunestyret) har anledning til å binde kommunens eierrepresentanter i saker som skal til behandling i eierorganene.

Saker av stor prinsipiell eller strategisk betydning skal fortsatt avgjøres av kommunestyret. Formannskapet (eventuelt kommunestyret) har anledning til å binde kommunens eierrepresentanter i saker som skal til behandling i eierorganene.

Ordfører

Ordfører er kommunens representant på årsmøter/generalforsamlinger der slik representasjon ikke er spesielt utpekt av formannskapet. Ordfører kan videre utpeke stedfortreder med fullmakt i aksjeselskaper (ikke i IKS).

Generalforsamling/Representantskap

Generalforsamling/representantskap er de operative eierorganene i AS og IKS, og er selskapenes øverste formelle organer. Det operative eierorganet er overordnet styret og kan overprøve styrets beslutninger og gi dem bindende instruksjoner med mindre styret er gitt eksklusiv rett etter IKS- eller aksjeloven.

Kommunens utøvelse av eierskap i AS og IKS skal skje gjennom disse eierorganene, i henhold til reglene i selskapslovgivningen for de respektive selskapsformene. Kommunenes representant(er) i disse organene har dermed et stort ansvar for utøvelsen av kommunens eierskap.

Eierrepresentantene skal utøve eiers interesser. Det vil si at man som eierrepresentanten skal representere kommunestyrets flertall, og ikke verken seg selv eller det partiet vedkommende eventuelt er medlem av. Eierrepresentantene må derfor ha god forståelse for hva kommunen ønsker med sitt eierskap.

Eierrepresentantene skal:

- Ivareta kommunens interesser gjennom aktiv deltakelse i selskapenes eierorgan.
- Sørge for koordinering i forkant av eiermøte, for å sikre at kommunestyrets interesser ivaretas.

For å kunne utføre denne rollen skal eierrepresentantene ha anledning til å få en politisk avklaring i forkant av møter i selskapets eierorganer. Dette er viktig for å sikre at beslutninger som gjøres i eierorganene er forankret i kommunestyrets flertall.

Eiermøter

Eierne kan også avholde eiermøter utover de formelle eierorganene. Slike eiermøter har ingen formell beslutningsmyndighet i selskapet eller lovgivningen. Eiermøter kan benyttes til å informere eierne om virksomheten, endringer i selskapets rammebetingelser, eller innhente styringssignaler fra eierne i saker av stor betydning før sakene skal behandles og føres frem til behandling. Eiermøter kan også være en arena for eierne til å drøfte strategi mv. Da disse møtene er av uformell natur, er det også stor fleksibilitet i hvordan de kan praktiseres. Ofte vil det imidlertid være slik at det er styret som kaller inn til slike møter, og at det er ordfører/eierrepresentant og kommunedirektør som møter for kommunen.

Selskapet og styret

Et styreverv er et personlig verv, hvilket vil si at man er styremedlem som privatperson og ikke som folkevalgt. Styret skal ivareta selskapets interesser til beste for alle eiere. Styret utnevnes som regel av generalforsamling/representantskap. Styret har den overordnede myndigheten og ansvaret for forvaltning av selskapet og skal se til at selskapet forvaltes lojalt i samsvar med formålet med etableringen av selskapet og innenfor de rammer eierne har satt. Styret skal være en støttespiller for ledelsen og være uavhengig av ledelsen og følge dem opp, evaluere og kontrollere. Styret skal sammen med daglig leder være de som representerer selskapet utad.

Kontrollutvalget

Kommunelovens § 23-2 sier at Kontrollutvalget skal føre kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper mm. Kontrollutvalget har derfor en lovpålagt plikt til å påse at kommunens eierskapsforvaltning utøves i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Selskapskontrollen kan i tillegg til den lovpålagte eierskapskontrollen også omfatte en forvaltningsrevisjon. Forvaltningsrevisjoner omfatter mer systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger. Altså en mer omfattende revisjon av bestemte problemsstillinger enn det som gjøres i den lovpålagte eierskapskontrollen. Dette skjer gjerne etter en overordnet analyse av risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Kommunedirektør

Kommunedirektøren har ingen formell rolle i kommunens eierskap eller eierstyring, men har et generelt ansvar for forsvarlig utredning av alle sakene som skal til politisk behandling. Det gjelder også saker om eierskap og eierstyring. Administrasjonen bør være en tilrettelegger for at kommunen kan ivareta sitt eierskap ved å gi faglig støtte til folkevalgte og kommunens eierrepresentanter, og gi administrativ bistand i forvaltningen av kommunens eierskap.

Slik bistand kan være:

- Regelmessig revidering av eierskapsmeldingen, minst en gang per kommunestyreperiode. Del 3 i eierskapsmeldingen, selskapsrapportering, revideres årlig.
- Holde oppdatert oversikt over selskapene og styrende dokumenter, slik som vedtekter, selskapsavtaler, eierstrategier mv. slik at all relevant dokumentasjon knyttet til eierrollen er lett tilgjengelig.

- Melde selskapenes årsrapporter og årsregnskaper og lignende, opp som referatsaker til overordnet politisk organ så snart kommunen har mottatt dem.
- Bidra til gjennomføring av opplæring og informasjon til folkevalgte, og bidra til at kjørereglene som etableres for kommunens eierforvaltning blir fulgt.
- I saker hvor det er behov for det skal kommunedirektøren forberede saker knyttet til kommunens eieroppfølging.
- For å kunne ivareta denne rollen er det naturlig av kommunedirektøren deltar sammen med politisk ledelse på relevante møter mellom kommunen som eier og selskapene.

Kunde- og brukerrolle

Det kan forekomme at kommunen også har et kunde- eller brukerforhold til et selskap kommunen eier. Slike forhold er et anliggende mellom kommunens og selskapets administrasjon, og er ikke noe som skal ivaretas gjennom kommunens politiske organer eller selskapets eierorganer.

Del 2 – Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll

Del 2 – Prinsipper for eierstyring, selskapsledelse og kontroll

Prinsipper for godt eierskap, god selskapsledelse og god kontroll av kommunale selskaper og foretak begrenser seg til interkommunale selskaper (IKS) og aksjeselskaper (AS) og foretak etter kommunelovens kapittel 9.

Prinsipp 1 – Velge selskapsform ut fra formål og behov

Kommunen skal som eier sørge for en selskapsform som er tilpasset virksomhetens formål og oppgaver, behovet for eierstyring, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold, risikoavgrensing og det aktuelle lovverket.

Et aktivt og godt eierskap er grunnleggende for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av kommunens samlede verdier og har dirkete konsekvenser for selskapene, deres disposisjoner og deres markedsposisjon. Kommunen skal derfor kommunisere klart hva vi ønsker å oppnå med våre selskaper og samarbeid. På denne måten gis viktige signaler overfor omverden, noe som styrker kommunens omdømme.

Når deler av virksomheten skal legges ut i et selskap og selskapsformen diskuteres, skal kommunestyret med utgangspunkt i de oppgavene som skal løses, vurdere hvilket styringsbehov kommunen har. Hvis det er snakk om å delegerer myndighetsoppgaver, f. eks. ansvar for å utøve tilsyn, treffe forvaltningsvedtak på et fagområde eller sørge for individrettede tjenester, vil også dette få betydning for vurderingen av hvilken selskapsform kommunen kan og skal velge. Beslutningsgrunnlaget for kommunestyret ved opprettelse av nye selskaper skal inneholde et begrunnet valg av selskapsform.

Ved utskilling av virksomhet i selvstendige rettssubjekter kan konkurranseregelverket som Norge er bundet av gjennom EØS-avtalen, også legge føringer for valg av selskapsform og drift. Dersom det er snakk om oppgaver og tjenester som tilbys og selges i konkurranse med private tilbydere, skal kommunen velge en selskapsform som er egnet for slik virksomhet. Selskapsformen er også viktig ut fra hvorvidt selskapet skal ta risiko og operere i et marked.

”

Kommunen skal kommunisere klart hva den ønsker å oppnå med sine selskaper og samarbeid. På denne måten gis viktige signaler overfor omverden, noe som styrker kommunens omdømme.

Prinsipp 2 – Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private

Når selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører, samtidig som de utfører kommunale oppgaver som ikke skjer i konkurranse med andre, skal eier sørge for et skille mellom de to delene for å unngå brudd på reglene om offentlig støtte.

En del kommunalt eide selskaper utfører lovpålagte oppgaver eller andre forvaltningsoppgaver som er skjermet fra konkurranse, samtidig som de utfører og selger tjenester i et marked i konkurranse med andre. Selskapene har på denne måten en blandet virksomhet. Her kan det oppstå spørsmål om den delen av selskapet som konkurrerer i markedet mottar en eller annen form for offentlig støtte (fordeler med en økonomisk verdi), og om denne støtten er i strid med regelverket om offentlig støtte. Det sentrale her er at selskapets konkurranseutsatte virksomhet ikke må subsidieres av offentlige midler ved at denne delen mottar fordeler, for eksempel i form av husleie under markedspris eller rimelig lån av personell og utstyr fra den skjermede delen av virksomheten. Slike fordeler kan innebære ulovlig krysssubsidiering av den konkurranseutsatte virksomheten, og er ikke tillatt. Prinsippet er at den konkurranseutsatte delen av selskapet som utgangspunkt skal kunne stå økonomisk på egne ben, selv må bære alle kostnader knyttet til virksomheten eller en forholdsmessig andel av kostnadene ved tjenester den har felles med den skjermede delen av virksomheten.

Det kan i noen tilfeller være hensiktsmessig at den konkurranseutsatte delen skilles ut i et eget selskap, og at man slik gjennomfører et regnskapsmessig skille.

Det må som minimum føres separate regnskaper med korrekt fordeling av inntekter og utgifter i regnskapet, for å unngå krysssubsidiering mellom den skjermede og den konkurranseutsatte delen av virksomheten. Dette utelukker ikke i seg selv ulovlig offentlig støtte, men vil kunne gjøre virksomheten mer transparent og dermed gjøre det lettere å påvise at dette ikke skjer.

De kommunale eierne må i tillegg til de lovmessige konkurransebestemmelsene, ha en utvidet bevissthet om at selskapets virksomhet ikke får en konkurransevidende effekt som svekker privat verdiskapning.

Prinsipp 3 – Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap

For å styrke det kommunale eierskapet skal kommunestyret få tid til kompetanseutvikling ved å avholde eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte tidlig i perioden.

Når kommunestyret har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierskapsmeldingen og eierstrategien, samt selskapsavtalen eller vedtektene for selskapet.

Det er viktig at kommunestyret som eier får kunnskap om innsikt i omfanget av selskapsorganisering og de styringsmuligheter kommunen har for de selskapene kommunen har eierandeler i. Det er også viktig at de folkevalgte får innsikt i de ulike rollene de har om folkevalgte, som styremedlemmer eller som medlemmer av representantskap eller generalforsamling. Rollen som folkevalgt i kommunestyret er ulik den rollen man har i et selskapsorgan regulert av den respektive selskapslovgivningen, eks. aksjelov og IKS-loven. Det er viktig å være bevisst roller, styringslinjer og ansvarsfordeling.

Prinsipp 4 – Utarbeide en eierskapsmelding og årlig rapport om selskapene for kommunestyret

Kommunedirektøren skal, i henhold til gjeldende vedtak, utarbeide en årlig eierskapsmelding. I eierskapsmeldingen skal prinsipper for eierstyring vedtas av kommunestyret, og det skal gis en oversikt over formål og relevant informasjon om kommunens selskaper.

Kommunedirektøren skal årlig utarbeide rapport med oppdateringer i selskapsrapporteringen. Rapporten forelegges kommunestyret til orientering.

Kommunestyret skal etter Kommunelovens § 26-1 minst en gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som blant annet fastsetter overordnede prinsipper for kommunens eierskap. Lovens krav om utarbeiding av eierskapsmeldinger en gang i valgperioden er ikke til hinder for at dette kan skje oftere. Særlig dersom kommunen har eierandeler i mange selskaper, kan det være hensiktsmessig å ta eierskapsmeldingen opp til vurdering oftere. I Lund har kommunestyret vedtatt at det skal fremlegges eierskapsmelding årlig, selv om kommunen ikke har eierandeler i mange selskaper.

Eierskapsmeldingen som skal behandles i kommunestyret, gir et godt grunnlag for en politisk gjennomgang av all virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter og prinsippene. Eierskapsmeldingen skal primært omhandle selskaper der kommunen har eierinteresser, det vil si der kommunen er hel- eller deleier, men skal også beskrive styringen av de interkommunale samarbeidene og andre virksomheter som kommunen har tilsvarende interesser i, jf. Kommunelovens kapittel 18 og 19 om interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefelleskap.

”

Eierskapsmeldingen som skal behandles i kommunestyret, gir et godt grunnlag for en politisk gjennomgang av all virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter.

Eierskapsmeldingen skal beskrive de overordnede prinsippene for den kommunale eierstyringen, hva formålet med selskapene er og sette dette i sammenheng med kommunens totale virksomhet. De overordnede prinsippene skal fastsette hvilke typer spørsmål og saker de folkevalgte skal og bør befatte seg med, og hva som skal håndteres av selskapsorganene. Eierskapsmeldingen skal være kommunisert og tilgjengelig, ikke bare for selskapets organer, men også for kommunens innbyggere.

Eierskapsmeldingen skal etter Kommuneloven § 26-1 ha disse hovedpunktene:

- *Kommunens prinsipper for eierstyring*
- *En oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende i*
- *Kommunens formål med sine eierinteresser i virksomheter som nevnt*

Eierskapsmeldingen skal sikre et grunnlag for nødvendige styringssignaler til selskapene og tydeliggjøre de folkevalgtes ansvar. Den skal skaffe oversikt over kommunens samlede virksomhet og bidra til mer åpenhet overfor omverdenen. Det er grunn til å merke seg at formålet med eierskapet (eiermotivet) ikke er identisk med selskapets formål. Med formålet med eierskapet menes hva kommunen ønsker å oppnå med eierskapet – det skal med andre ord gi svar på spørsmålet om hvorfor kommunen eier/har eierandeler i selskapet.

Der kommunen har felles eierskap med andre kommuner, vil det være en fordel at det utarbeides felles eierstrategier for selskapene for å sikre felles eierstyring og forutsigbarhet for selskapene.

Prinsipp 5 – Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig

Kommunestyret skal alene eller sammen med andre eiere, utarbeide selskapsvise eierstrategier med formål for eierskapet og forventninger til selskaper hvor kommunen har en høy eierandel. I eierstrategiene skal kommunen konkretisere eventuelle forventninger til samfunnsøkonomiske mål, politiske mål, mål om kommunal effektivisering, og eventuelle andre finansielle mål, jf. eiermotiv.

Når kommunestyret har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive virksomheten innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Den ytre rammen består av eierskapsmeldingen, eierstrategien og selskapsavtalen eller vedtektene til selskapet. Vedtektene for aksjeselskaper, kommunale foretak og selskapsavtalen for IKS, regulerer viktige sider ved selskapenes og det kommunale foretaks rettsforhold. Formålet med vedtektene er å regulere og avklare forholdet mellom eierne og mellom eierne og selskapet, eller interne forhold i virksomheten.

Dersom vedtektene/selskapsavtalen kun regulerer de forholdene som er påkrevet (minstekrav) etter den aktuelle selskapsloven, kan det noen ganger være hensiktsmessig å utarbeide andre styringsdokumenter. Kommunen må ha en strategi- og styringsdokumenter som eierrepresentantene må forholde seg til og arbeide for å implementere i selskapene gjennom eierorganet. For eksempel

en generell miljøpolicy, åpenhetsprofil eller mål om lokale utviklingstiltak som selskapene skal bidra til å realisere. Slike dokumenter er ikke lovfestet, men kan være en del av eierstyringen. Innenfor alt dette skal selskapet ha betydelig grad av spillerom.

Styret er selv ansvarlig for selskapets strategi og strategidokumenter som peker ut hvordan og med hvilke innsatsfaktorer selskapet skal oppnå de målene eierne har fastsatt. I mange selskaper vil det også være aktuelt å ha en styreinstruks som legger føringene for styrets arbeid og saksbehandling.

Prinsipp 6 – Holde jevnlige eiermøter

Kommunen skal ha jevnlige eiermøter for å bidra til kunnskap om og dialog med selskapet.

Noen ganger har eierne behov for å diskutere strategier seg imellom uten å treffe formelle beslutninger. Dette skal kunne gjøres uten å måtte innkalle til møte i generalforsamlingen eller representantskapet etter de formelle reglene i loven. Et eiermøte er et møte mellom kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet. Et eiermøte er ikke lovregulert og er en uformell arena der det ikke skal treffes vedtak, men hvor både eieren og selskapet kan ha gjensidig informasjonsutveksling, forventningsavklaringer og drøfte generell utvikling og rammevilkår for virksomheten. Det skal ikke legges føringer eller «gis signaler» i eiermøtene som kan anses å gripe inn i styrets myndighetsområde. All eierstyring skal formeldt skje i representantskapet eller generalforsamlingen. Eiermøtene er uforpliktende for eierne og for selskapet.

Typiske temaer for et vårmøte vil være å informere eierne om status innenfor strategisk måloppnåelse, økonomi, investerings- og finansieringsplaner. Tema for et høstmøte vil være fremtidsrettet i forhold til strategiplan, generelle utviklingstrekk i bransjen, investeringsplaner og kapitalbehov.

Prinsipp 7 – Som hovedregel skal sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet. Representanten må avklare egen «vedtaksmyndighet».

Avhengig av selskapets formål, skal hovedregelen være at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet.

Eierrepresentantene må avklare «vedtaksmyndighet» på forhånd før saker behandles i eierorganet. Kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren utpeker, skal delta som rådgiver til eierrepresentanten.

Det er kommunestyret som har øverste vedtaksmyndighet etter Kommunelovens § 5-3. Kommunestyret treffer alle vedtak knyttet til eierstyring. All representasjon og stemmegivning i selskapenes eierorganer må være i samsvar med kommunestyrets enkeltvedtak, eierskapsmelding, eierstrategi, og/eller delegeringsreglement.

For alle selskapsformer som er selvstendige rettssubjekter, skal eierstyringen utøves i selskapenes formelle eierorganer. Det er ingen lovfestet styringsrett mellom kommunestyret og eierorganet i selskapsformer med egen lovregulering, jf. Lov om interkommunale selskaper (IKS) og Aksjeloven for aksjeselskaper (AS). Kommunestyrets valgte eierrepresentanter i slike selskaper, må avgi sin stemme i selskapets eierorgan innenfor rammen av kommunestyrets vedtak. For kommunale foretak (KF) derimot, er kommunestyret selv øverste myndighet, jf. Kommuneloven kapittel 9.

For selskapsformene AS og IKS skal det etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierorganet som forankres i eierskapsmeldingen og eierstrategien. Slik sikres engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eierorganets myndighet.

Aksjeloven sier ikke noe om hvem som skal møte som aksjonær, men oppnevning av sentrale folkevalgte til eierorganet vil bidra til å forenkle samhandlingen og kommunikasjonen mellom kommunestyret og eierorganet. Ordfører eller andre kommunestyrerepresentanter får i forbindelse med at vedkommende blir utpekt til å representere kommunen, fullmakt til å kunne avgi stemme på generalforsamlingen på vegne av kommunestyret.

Dersom formålet med aksjeselskapet er rene driftsoppgaver kan en representant fra kommunenes administrasjon oppnevnes til å representere kommunestyret i eierorganet. Dette kan bidra til at eierorganet tilføres ønskelig og nødvendig fagkompetanse.

Medlemmer av representantskap (IKS) er valgt av kommunestyret etter kommunelovens regler, og i motsetning til aksjeloven, kan ikke andre møte etter fullmakt. Det skal oppnevnes et tilstrekkelig antall (minst to) varamedlemmer, slik at det ikke oppstår tilfeller der en eierkommune ikke er representert og ikke kan delta når saker skal avgjøres av representantskapet. Av forarbeidene til IKS-loven fremgår det at representantskapsmedlemmene representerer sine respektive kommuner i selskapsforholdet, og at kommunestyret har instruksjonsrett (gjennom vedtak) overfor sine medlemmer i representantskapet, jf. IKS-loven §§ 6-9.

Kommunens representant i eierorganet har ansvar for at saker av stor eller prinsipiell betydning skal behandles i kommunestyret før møte i eierorganet. Fullmakt gis til kommunenes representant og representanten rapporterer tilbake til kommunestyret om behandlingen i eierorganet, eksempelvis fremlegger protokoll fra eierorganet.

Det må skilles mellom «representasjonsrett» og «vedtaksmyndighet» for kommunestyrets representant i eierorganet. Delegeringsreglementet kan delegere «vedtaksmyndighet» fra kommunestyret til formannskapet om å behandle kommunens politiske avklaringer i forkant av eiermøter i selskapene. Delegeringsreglementet kan definere hva som er av stor eller prinsipiell betydning som skal behandles i kommunestyret før eiermøte i eierorganet. Kommunestyrets eierrepresentant skal gjennomføre eierutøvelsen i tråd med kommunestyrets vilje. Eierrepresentanten har et selvstendig ansvar for å sikre politisk avklaring og egen «vedtaksmyndighet» rundt saker som skal til behandling i eiermøtene.

Hvis det oppstår situasjoner hvor det er tidskritisk å foreta vedtak i et eierorgan som ikke er i samsvar med rammer og vedtak som kommunestyret har bestemt, jf. eiermelding, eierstrategi mm. kan ordfører støtte seg til bestemmelsene om «hastevedtak» i kommunelovens § 11-8. Dette må defineres nærmere i kommunens delegeringsreglement.

Det påligger en journalføringsplikt etter arkivforskriftens § 9 på kommunes representanter i eierorganer. Alle formelle og vesentlige dokumenter knyttet til eierskapet skal arkiveres i kommunens arkiver for å sikre sporbarhet og åpenhet knyttet til krav om offentlig innsyn i kommunens eierstyring og saksbehandling. Taushetsbelagt informasjon kan unntas fra offentligheten etter bestemmelsene i Offentlighetsloven kapittel 3 og Forvaltningslovens § 13.

Prinsipp 8 – Arbeid for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger og representantskapsmøter

Kommunen skal arbeide for at bestemmelser om innkallingsfrist tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

Generalforsamlingen eller representantskapet er formelle eierorganer og har den øverste myndigheten i selskapene. Det er styret som normalt innkaller. Det er gjennom saksbehandling og vedtak i de øverste selskapsorganene at eierstyringen skal skje. Styreleder og daglig leder har plikt til å delta på generalforsamlingen i aksjeselskaper (jf. Al § 5-4) og i representantskapet til interkommunale selskaper (jf. IKS-loven § 9).

Ordfører møter som kommunens representant på generalforsamling for heleide aksjeselskaper om ikke annet er bestemt. Andre styremedlemmer har rett, men ikke plikt. Revisor har rett til å være til stede og noen ganger plikt når de saker som skal behandles, gjør dette nødvendig. For interkommunale selskaper har styrets leder og daglig leder plikt til å være til stede på representantskapet. Dette gjelder ikke for revisor, men det anbefales å følge aksjelovens regler på dette punkt.

Gjennom IKS-loven er representantskapet tillagt flere oppgaver enn generalforsamlingen i et aksjeselskap. Representantskapet skal fastsette budsjett, økonomiplan og regnskap. Vedtak om salg eller pantsetting av fast eiendom eller andre større investeringer, er også tillagt representantskapet. Disse bestemmelsene gir i utgangspunktet representantskapet noe større innflytelse over forvaltningen av selskapet enn generalforsamlingen i et aksjeselskap. I interkommunale selskaper er det derfor spesielt viktig at kommunedirektøren eller annen administrativ kompetanse deltar for å sikre faglig vurdering av økonomiske konsekvenser for kommunen. Derfor er det nødvendig at kommunens administrasjon får tilstrekkelig tid til å forberede aktuelle saker som skal behandles i eierorganene.

Lund kommune forventer at innkalling til møter i eierorganene normalt sendes ut fire uker før møtet. Kommunen skal arbeide for å få fristen på fire uker vedtaksfestet. Dette er uavhengig av selskapsform.

Innkalling med sakspapirer sendes til kommunens postmottak. Kommunenes postmottak distribuerer til ordfører, andre eierrepresentanter, kommunedirektør og kontrollutvalget. Representanter i eierorganene har også en journalplikt etter arkivloven for å sørge for at formelle dokumenter mellom kommunen og selskapet arkiveres. Selskapet bør opplyse om dokumenter skal unntas offentlighet. Eierkommunen har uansett et selvstendig ansvar for å vurdere om saksdokumenter er av konfidensiell karakter.

”

Generalforsamlingen eller representantskapet er formelle eierorganer og har den øverste myndigheten i selskapene.

Prinsipp 9 – Arbeid for god sammensetning og kompetanse i styret

Kommunene skal som eier gjennom selskapets eierorganer arbeide for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskapets formål og virksomhet.

Det skal sørges for at spørsmålet om habilitet i valg av styremedlemmer er ivaretatt. Kommunen som eier skal anmode om at selskapet sikrer hensiktsmessig opplæring av valgte styremedlemmer.

Både kommunen og eierorganet må definere hva slags kompetanse og kapasitet som forventes av styremedlemmene. Et godt utgangspunkt for denne vurderingen kan være selskapets formålsparagraf, de langsiktige strategiene som er lagt for selskapet og situasjonsbestemte forhold de nærmeste årene (omstillingsbehov, markedstilpasning, lovendringer, etc.). Det skal tilstrebes en sammensetning med komplementær kompetanse og erfaring. Det er viktig å oppnevne styremedlemmer som kan sikre styrets tilsyns- og kontrollfunksjon overfor daglig leder.

Styret skal gjenspeile og representere selskapets behov og skal ha forskjellig og supplerende kompetanse innen blant annet økonomi, organisasjon og om det markedet som selskapet opererer i. Videre skal styret ha faglig innsikt og god kjennskap til selskapets formål.

Eierorganet oppnevner styre, men kommunen selv har også et ansvar for å arbeide for at styret i selskapet samlet sett har den kompetanse som trengs.

Styreverv i selskaper er et personlig verv med et økonomisk- og strafferettslig ansvar. Medlemmer av styret representerer bare seg selv, og skal ivareta alle av selskapets interne og eksterne interesser. Aksjonærer, ansatte, kreditorer mm., skal ivaretas kollektivt på en best mulig måte ut fra selskapets formål og innenfor lovens rammer. Det betyr at man ikke representerer verken politiske partier, kommunen eller andre særinteresser.

Det er ikke noe til hinder for at medlemmer av folkevalgte organer kan velges til styremedlemmer i selskaper. Forståelse og erfaring fra det politiske systemet i kommunen kan gi en viktig innsikt og kompetanse som styret skal besitte.

Når det er spørsmål om å velge folkevalgte eller ansatte i kommunen til styremedlemmer i selskaper kommunen har eierandeler i, skal kommunen imidlertid vurdere hvor ofte vedkommende kan bli inhabil. Dersom inhabilitet ofte vil skje, skal det vurderes om dette vil gjøre det u hensiktsmessig å velge den aktuelle personen til styremedlem. Det er ikke hensiktsmessig å velge en person som i mange sammenhenger likevel må fratre som inhabil fordi han eller hun kommer i en dobbeltrolle. Typisk gjelder dette der det er tale om at sentrale folkevalgte eller ansatte i kommunale lederstillinger ønskes valgt inn i styret i et kommunalt eid selskap. Om ulempene ved å velge slike personer til styremedlemmer overstiger behovet for å ha den aktuelle personen i styret, er en vurdering kommunestyret selv skal gjøre.

”

Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av styret representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne.

Prinsipp 10 – Vedtektsfeste bruk av valgkomite ved styreutnevnelser

Kommunen som eier skal arbeide for at det i vedtektene eller selskapsavtalen fastsettes at valg av styret i selskaper skal skje ved bruk av valgkomite. Det skal videre arbeides for retningslinjer som regulerer komiteens arbeid.

Ordningen med valgkomite er ikke lovregulert, og den skal derfor vedtektsfestes eller nedfelles i selskapsavtalen. Valgkomiteen skal på oppdrag fra selskapets eierorgan finne og foreslå kandidater til styret i selskapet. Det skal være forsvarlige og gjennomtenkte prosesser rundt valg av kandidater i styrene med fokus på kompetanse og personlige egenskaper. Ansvar, rolleforståelse og habilitet er viktige temaer. En valgkomite kan arbeide langsiktig og bruke god tid på å kartlegge og finne egnede styrekandidater med den rette kompetansen og bidra til at helheten ivaretas ved den endelige sammensetningen av styret.

Representantskapet/generalforsamlingen bør velge leder av valgkomiteen. I selskap med flere eierkommuner skal valgkomiteen sammensettes slik at den reflekterer eierandelene.

Kommunen, som eier, skal forvente at valgkomiteen har en dialog med styret før forslag til styrekandidater fremmes. Samt at valgkomiteen fremlegger en begrunnet innstilling for styrets sammensetning i forkant av representantskapet/generalforsamlingen, blant annet med bakgrunn i de kompetansekrav eierne har stilt til styret som kollegium.

Eier står fritt til å endre styresammensetningen uavhengig av valgperioden. Hele styret skal normalt ikke skiftes ut samtidig for å sikre kontinuitet og videreføring av kompetanse. Det kan derfor være hensiktsmessig med overlappende valgperiode for ulike styremedlemmer.

Prinsipp 11 – Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene

Eierorganet skal uavhengig av organisasjonsform tilstrebe balansert kjønnsrepresentasjon i styret. Kjønnbalansen skal sikres både blant de faste medlemmene til styret og blant varamedlemmene.

I henhold til IKS-loven § 10 er det krav om balansert kjønnsrepresentasjon i styrene.

Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende for aksjeselskaper hvor kommunen til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet. Dette følger av kommunelovens § 21-1.

Prinsipp 12 – Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene

Eierne skal anbefale styret jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Styret skal derfor etablere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendig kompetansen for å nå selskapets mål. For å sikre utvikling av nødvendig kompetanse i styret, forventer Lund kommune at styret etablerer følgende rutiner:

- Foretar en egevaluering hvert år.
- Vurderer behovet for ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.
- Gjennomfører egne styreseminarer om roller, ansvar og oppgaver.
- Fastsette en årlig plan, herunder møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategier og gjennomføring.
- Gir en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport. I rapporten skal styret også vurdere styrets kompetanse og arbeid.

Prinsipp 13 – Som hovedregel skal styremedlemmer i morselskapet ikke sitte styrene i datterselskaper

Styremedlemmer i morselskapet skal som hovedregel ikke sitte i styret til et datterselskap.

Det er viktig for å unngå rolleblanding og dobbeltroller i konsernforhold. Det må også tas hensyn til at den styrekompetansen som trengs i de respektive selskapene innen konsernet kan være ulik. Særlig må man være oppmerksom på problemsstillinger knyttet til anbud og inhabilitet dersom ett av selskapene inngir anbud til et annet selskap i samme konsern.

Prinsipp 14 – Oppnevne numeriske vararepresentanter

Det anbefales at det oppnevnes numeriske varamedlemmer til styret i selskaper. Ordningen med numeriske varamedlemmer skal benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Lowverket gir mulighet for å utpeke enten personlige eller numeriske vara. Anbefalingen om numerisk vara er gitt ut fra behovet for kontinuitet og kompetanse. Det vil si at 1. varamedlem alltid stiller ved faste styremedlemmers fravær, uansett hvem om er fraværende. 1. varamedlem skal rykke

opp som fast styremedlem dersom et av de faste styremedlemmene fratrer i løpet av valgperioden, og inntil neste ordinære generalforsamling/representantskap holdes.

Lund kommune skal som hovedregel gå inn for bruk av numeriske varamedlemmer og anbefaler styrene å vurdere å kalle inn 1. vara til alle møter. Det forventes at alle vararepresentantene mottar møteinnkalling, møtereferater og alle relevante dokumenter som brukes i styrets arbeid.

Prinsipp 15 – Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og kommunedirektør bør ikke sitte i styret i selskaper kommunen er eier i.

Spørsmålet om inhabilitet når virksomhet er lagt til selskaper kan oppstå på to måter. For det første kan det oppstå inhabilitet i saker som selskapet skal behandle. Inhabilitet for ansatte og medlemmer av styrende organer i interkommunale selskaper er regulert i IKS-loven. For aksjeselskaper har aksjeloven egne regler om inhabilitet.

For de andre kan inhabilitet oppstå når kommunen skal behandle en sak hvor selskapet er part. Denne situasjonen er regulert i kommuneloven og forvaltningsloven.

Personer i de kommunale selskapenes eierorganer og styret må alltid vurdere sin egen inhabilitet i forhold til sakene som skal behandles, og skal si fra til organet dersom det kan foreligge forhold som kan lede til inhabilitet.

At en person er inhabil innebærer at vedkommende ikke kan tilrettelegge saksgrunnlaget eller treffe avgjørelser i en sak. Forvaltningsloven fastslår at en person er inhabil når han leder eller har en ledende en ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling, for et selskap som er part i saken, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken. Ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem. Dette gjelder uansett om selskapet er privat eid eller helt eller delvis offentlig eid.

Det å være styremedlem i et foretak og samtidig kommunestyremedlem, utløser ikke automatisk habilitetsspørsmål i kommunestyrets behandling, ettersom et foretak ikke er et selskap, men del av kommunen.

Lund kommune skal være varsomme med å velge ledende politikere og ledende ansatte som styremedlemmer.

Valgkomiteen skal i sin innstilling vurdere mulige rollekonflikter og faren for at inhabilitetssituasjoner kan oppstå.

Prinsipp 16 – Foreta en prinsipiell avklaring av godtgjørelse for styreverv

Kommunen skal i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmeldingen ha en prinsipiell diskusjon om godtgjørelse av styreverv. Denne skal danne grunnlag for eierorganets fastsettelse av styrehonorar.

Styremedlemmer skal være uavhengige og ikke ha økonomisk egeninteresse i selskapet. Styremedlemmer skal derfor ikke påta seg særskilte oppgaver for det aktuelle selskapet i tillegg til styrevervet. Det anbefales også at styremedlemmer ikke omfattes av selskapets incentiv-/bonusordninger, da dette vil kunne påvirke deres uavhengighet.

Godtgjørelsen for styrevervet skal reflektere styrets økonomiske og strafferettslige ansvar, i tillegg til styremedlemmenes kompetanse og forventet tidsbruk, samt virksomhetens kompleksitet. Dette innebærer blant annet at honorar i selskaper som opererer i et marked og hvor det er betydelig risiko, skal reflektere dette ansvaret. Generelt skal styreleder godtgjøres høyere enn styremedlemmene pga. det særlige arbeidet som følger med styreledervervet. Det anbefales at selskapene gjør en konkret vurdering av behovet for styreforsikring for styremedlemmene. Forsikringen gjelder det økonomiske ansvaret, ikke det strafferettslige. Lund kommune anbefaler at dette vurderes i selskaper med høy økonomisk risiko.

Aksjeloven gir generalforsamlingen ansvar for å fastsette godtgjørelse til styremedlemmene. I et IKS er det representantskapet som fastsetter godtgjørelsen til styremedlemmene, mens det er kommunestyret selv som fastsetter godtgjørelsen til styret i et kommunalt foretak.

Lund kommune skal bidra til å holde styrehonorar på et moderat nivå. Styregodtgjørelse skal oppgis i selskapenes årsrapport, også i IKS.

Prinsipp 17 - Registrere styreverv i KS styrevervregister

Alle som påtar seg styreverv og som sitter i ledelsen for kommunale foretak og selskaper skal registreres i KS styrevervregister www.styrevervregister.no

Kommuner er avhengig av allmennhetens tillit når det gjelder både forvaltning og styring. Åpenhet rundt hvilke roller lokalpolitikere har, er viktig for å unngå mistanke om rolleblanding. KS styrevervregister er et godt verktøy for å sikre åpenhet om folkevalgte og ledes roller og verv. Alle kommuner er automatisk en del av dette. Kommunale foretak/bedrifter/selskaper må selv vedta å slutte seg til registeret. Opplysninger innhentes deretter automatisk fra Brønnøysundregisteret. Den enkelte får en epost og mulighet til å føye til opplysninger.

Folkevalgte i Lund kommune som påtar seg styreverv for selskaper der kommunen har eierinteresser, skal registrere sine verv i styrevervregisteret.

Prinsipp 18 – Anbefale at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon

Det anbefales at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon. Samfunnsbedriftene vil være det naturlige valget for disse selskapene.

Kommunalt tilknyttede selskaper organisert som selvstendige rettssubjekter har ikke et avledet medlemskap i KS gjennom kommunens eierskap. Selskapet må selv melde seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon for å være omfattet av organisasjonens tariffavtaler og det interessepolitiske arbeidet organisasjonen gjør. Det anbefales at de kommunalt tilknyttede selskapene skal være en del av det fellesskapet som ligger i å være medlem av en arbeidsgiverorganisasjon.

Samfunnsbedriftene (tidligere KS Bedrift) bør være det naturlige valget for alle kommunalt tilknyttede selskaper. På denne måten sikres at rammebetingelsene selskapene opererer under er tilpasset deres egenart og behov.

Prinsipp 19 – Sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften

Kommunenes selskaper skal ha en aktiv og bevisst holdning til etiske spørsmål, gjerne fastlagt i egne etiske retningslinjer som utarbeides for og brukes aktivt i det enkelte selskap.

Kommunale selskaper forvalter fellesskapets ressurser. Forvaltningen skal derfor skjer på en måte som samsvarer med befolkningens oppfatninger om rett og galt. Kommunens omdømme vil også avhenge av hvordan en forvalter sitt samfunnsansvar gjennom egne selskaper.

Et mål for mange kommunale selskaper, er at driften og virksomheten skal være ansvarlig i et samfunnsperspektiv. Etikk er en viktig del av de vurderinger som gjøres i forbindelse med det å drive et selskap, fordi de etiske holdningene legger grunnlaget for hvordan man faktisk handler. For å legge til rette for at styret har et aktivt forhold til retningslinjene, skal de distribueres og eventuelt revideres årlig.

Prinsipp 20 – Avklare forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket ved opprettelse av kommunale foretak

Det anbefales at kommunestyret ved opprettelse av kommunale foretak gjennomgår kommunelovens regulering av forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket.

Kommunale foretak er ikke et selvstendig rettssubjekt, men en del av kommunen. Styret er direkte underordnet kommunestyret, men organisasjonsformen har en selvstendig stilling sammenlignet med kommunen for øvrig. Kommunedirektøren har ingen styringsrett overfor foretakene, og daglig leder er underordnet styret i foretaket.

Kommunedirektørens formelle rolle overfor foretaket er at han/hun kan instruere daglig leder om at iverksettelsen av en sak utsettes til kommunestyret har behandlet den aktuelle saken. Videre skal kommunedirektøren i saker som behandles i kommunestyret, gis anledning til å uttale seg før styret i foretaket treffer vedtak. Dette henger sammen med det generelle overordnede ansvaret kommunedirektøren har overfor hele kommuneorganisasjonen.

Kommunedirektøren eller dennes stedfortreder kan ikke velges til styret i kommunale foretak. Med «dennes stedfortreder» siktes det til personer som, i tillegg til kommunedirektøren, har fullmakt til å beslutte utsatt iverksettelse etter kommunelovens § 9-16, 2. ledd. Dette må vurderes konkret for de aktuelle personene i kommunen. Det kan være personer som har det som en del av sine oppgaver å tre inn i kommunedirektørens fullmakter, for eksempel i kommunedirektørens fravær, og personer som har disse fullmaktene i bestemte kommunale foretak som faller innenfor hennes eller hans ansvarsområde. Det er kun stillinger i den kommunen hvor vedkommende har rollen som kommunedirektør, eller dennes stedfortreder bestemmelsen gjelder for. Det er fullt mulig å ha styremedlemmer i kommunale foretak som har slike roller i andre kommuner.

Prinsipp 21 – Sørge for at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser til å utøve sin funksjon på en god måte.

Det anbefales at kommunen innenfor rammen av kommunelovens bestemmelser fastsetter regler og etablerer rutiner for kontrollen med selskapene, hvilke dokumenter som uoppfordret skal sendes kontrollutvalget og hvem som har plikt til å sørge for dette.

Kommunestyret har kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.

Kontrollutvalget har en lovregulert funksjon som organet utfører på vegne av og for kommunestyret. Kontrollutvalget har derfor også en viktig rolle i kommunens kontroll med selskapene.

Kontrollutvalgets oppgave i forbindelse med selskapskontroll er todelt: en obligatorisk del som benevnes som eierskapskontroll og en frivillig del som kan omfatte forvaltningsrevisjon. Det er viktig at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser slik at de har mulighet til å utøve sin funksjon på en god måte.

For at kontrollutvalget skal kunne ivareta sine kontrolloppgaver i selskaper, gir kommuneloven § 23-6 kontrollutvalget både en vidtgående rett til opplysninger og innsyn i selskaper som kommunen i sin helhet eier alene eller sammen med andre kommuner, og en rett til å foreta undersøkelser i slike selskaper. Denne innsynsretten og retten til å foreta undersøkelser er i kommuneloven gjort gjeldende for virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen, enten dette er selskaper eller annet, og enten de er privat eller offentlig eid.

Kontrollutvalget skal varsles om møter i generalforsamling, representantskap og tilsvarende organer og har rett til å være til stede i disse møtene.

I selskaper med flere eiere skal eierne koordinere sin kontrollvirksomhet, slik at ikke mange eiere iverksetter kontrolltiltak uten å koordinere dette med de andre. Det skal derfor være en dialog

mellom eierkommunene om hvordan man skal drive selskapskontroll med selskaper der flere kommuner er eiere.

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som er eiers representant og utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. Det er opp til kommunestyret å avgjøre om selskapskontrollen også skal omfatte forvaltningsrevisjon som innebærer systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Eierskapskontrollen blir dermed en form for juridisk etterkontroll, blant annet for å vurdere om eierstyringen har vært tilstrekkelig og om den har gitt de resultatene og målene som eier har fastsatt for selskapet.

Etter kommuneloven skal kontrollutvalget minst en gang i valgperioden utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen, som skal vedtas av kommunestyret (senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert), skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eierskap. Hensikten med denne vurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll. Planen skal angi hvilke eierinteresser og selskaper som vil kunne være aktuelle for kontroll, og den skal også angi i hvilken grad det er aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Med utgangspunkt i planen, skal kontrollutvalget avgi rapport til kommunestyret om gjennomførte kontroller samt resultatene av disse. Selskaper med flere kommuner som eiere skal opplyse i årsmeldingen om hvilke selskapskontroller som er gjennomført i løpet av året.

De kommunale foretakene er en del av kommunen som juridisk person og faller inn under kontrollutvalgets generelle ansvar for å påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte, og at det utføres forvaltningsrevisjon av den kommunale virksomheten i samsvar med kommunelovens bestemmelser. Det anbefales at de kommunale foretakene blir viet oppmerksomhet når plan for forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet utarbeides og vedtas av kommunestyret.

I selskaper med stor økonomisk omsetning og verdi bør kommunen vurdere å innhente ekstern finansiell vurdering av selskapene ved behov, og som et informasjonsgrunnlag ved utarbeidelse av eierstrategier.

Lund kommune skal påse at selskaper som kommunen har et eierskap i, ikke benytter seg av fritaksregler om revisorplikt, jf. revisorloven § 2-1.

DEL 3 – Selskapsrapportering

DEL 3 – Selskapsgjennomgang

Denne delen skal gi kommunestyret en gjennomgang av de aksjeselskaper, interkommunale selskaper, interkommunale samarbeid og andre selskaper Lund kommune er involvert i.

Oversikten skal gi en kortfattet beskrivelse av selskapet og dets formål, økonomi og annen relevant eierinformasjon. Omtalene i kommunens eierskapsmelding gjelder konsernnivå.

Kommunedirektøren vil anbefale at Lund kommune årlig inviterer selskapene kommunen har størst eierandel i, til å presentere sitt selskap for kommunestyret. Øvrige selskaper hvor kommunen har eierinteresser bør inviteres til presentasjon av sitt selskap minst en gang i løpet av valgperioden.

Aksjeselskaper (AS), med Lund sin eierandel:

1. Lund Tomteselskap AS	30%
2. Dalane Energi AS	13,33%
3. Uninor AS	11,896%
4. AKS kompetanse AS	11,896%
5. AKS Arbeid AS	11,896%
6. Magma Geopark AS	10,401%
7. Lyse AS	0,713%

Interkommunale selskaper (IKS), med Lund sin eierandel:

1. Interkommunalt Arkiv i Rogaland – IKA IKS	0,77/1,84%
2. Rogaland Revisjon IKS	0,68%
3. Rogaland kontrollutvalgssekretariat IKS	1,71%
4. IRS Miljø IKS	13,3%

Kommunale oppgavefelleskap (KO), med Lund sin eierandel:

1. Dalane friluftsråd	15,5%
2. Interkommunalt utvalg mot Akutt forurensning Sør-Rogaland (under stiftelse)	

Andre selskaper med interkommunalt eierskap

1. Kommunal Landspensjonskasse – KLP
2. BHT Sørvest SA
3. Opplæringskontoret i Dalane SA

Aksjeselskaper (AS) der bare egen kommunen har eierskap
Lund kommune er for tiden ikke eneeier av noen aksjeselskaper

Org nummer 922 028 060

Lund Tomteselskap AS

Styreleder: Johannes Rasmussen

Styremedlemmer: Bjørn Risa, Stein Racin Grødem, Trygve Lende

Eiere og eierandeler:

Lund kommune har en eierandel på 30%. Johns Rasmussen AS (30%), Risa Eiendommer AS (30%) og Astel AS (10%). Eierrepresentant og vara representant: ordfører og varaordfører.

Eierstrategi/motiv:

Eierskapet er i hovedsak politisk motivert, begrunnet i et strategisk valg om å posisjonere kommunen. I tillegg er eierskapet samfunnsøkonomisk motivert ut fra ønsket om å oppnå bedre samfunnsøkonomiske løsninger med næringslivet som målgruppe. Kommunen har et betydelig behov for å opparbeide og å markedsføre nye nærings- og industriområder og har derfor engasjert seg i opprettelse av selskapet.

Formål:

Utvikling og salg av eiendom.

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

	2022	2021	2020
Driftsinntekter	0	0	0
Resultat før skatt	-18	-9	-68
Resultatgrad	-	-	-
Sum eiendeler	885	902	910
EK andel	99,8%	99,9%	100%
Utbytte	0	0	0

Aksjekapital: 1.000.000

Kommentarer Lund Tomteselskap AS:

Lund kommune var en kort periode eiere i tomteselskapet. Kommunen fikk i mars 2019 med seg Johs Rasmussen, Risa og Astel med seg som eiere i selskapet. Sittende styre ble registrert i Brønnøysundregistrene. 27.7.2020.

Kommunen kjenner ikke til at det har vært generalforsamlinger eller eiermøter i selskapet siden etableringen.

Virksomheten i Lund Tomteselskap fremstår for tiden som noe uavklart med tanke på formålet bak selskapsetableringen. Fremdriften og den påfølgende usikkerheten rundt bygging av ny E-39 har stor innvirkning på selskapets virksomhet.

Risikoen ved eierskapet er begrenset til å gjelde kommunens egenkapitalinnskudd. Selskapet opererer i konkurranseutsatt sektor.

Selskapet er ikke representert på sosiale media og har ikke egen hjemmeside. For utfyllende informasjon henvises det til selskapsinformasjon på Brønnøysundregistrene.

Kommunedirektøren oppfordrer kommunestyret til å konkretisere og avklare sin rolle i selskapet.

Org nummer 917 368 007

Dalane Energi AS

Daglig leder: Idar Sønstabø

Styreleder: Ivar Rusdal

Styremedlemmer: Tone Vaule, Odd Åsbjørn Ousdal, Trond Arne Pedersen, Cathrine Godal Brunvoll, Helge Hamre, Cathrine Kjønnø Johansen. (Vara Lund: Magne Skoland)

Eiere og eierandeler:

Lund kommune har en eierandel på 13,33%. Eigersund kommune (61,43%), Sokndal kommune (13,62%) og Bjerkreim kommune (11,62%). Eierrepresentant og vara representant: ordfører og varaordfører.

Eierstrategi/motiv:

Eierskapet er i hovedsak finansielt motivert, ut fra ønsket om å oppnå økonomisk avkastning/resultater. I tillegg er eierskapet samfunnsøkonomisk motivert ut fra ønsket om å oppnå gode og nødvendige tjenester til innbyggerne innen området energiforsyning.

Formål:

Selskapets hovedformål er produksjon og salg av elektrisitet fra vannkraft, herunder også tilhørende infrastruktur.

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

	2022	2021	2020
Driftsinntekter	919 231	483 843	213 526
Resultat før skatt	182 891	68 922	10 840
Resultatgrad	16,1%	11,6%	8,2%
Sum eiendeler	1 113 503	1 076 066	889 940
EK andel	35,3%	28,5%	31,1%
Utbytte	3 599	2 666	2 133

Aksjekapital: 50 000 000

Kommentarer Dalane Energi AS:

Eierskapet i Dalane Energikonsernet er en viktig og vesentlig eierpost for Lund kommune. Kommunen mottar årlige utbytteinntekter fra konsernet som benyttes direkte i kommunens tjenesteproduksjon.

Konsernet er en viktig samarbeidspartner for Lund kommune både som kraftleverandør og samfunnsaktør.

Kommunedirektøren vurderer risikoen knyttet til eierskapet som begrenset. Det er likevel relevant å trekke frem at selskapet opererer i et uforutsigbart marked mht. utviklingen i strømprisen. Vesentlige fluktuasjoner i strømprisen påvirker selskapets risikoeksponering, økonomiske resultater, og dermed også grunnlaget for utdeling av utbytte til eierne.

Selskapet fremstår som innovativt, solid og veldrevet innenfor konsernets virksomhetsområder.

For ytterligere informasjon vises det til selskapets årsrapporter som finnes på selskapets hjemmeside.

Org nummer: 960 631 749

Uninor AS

Daglig leder: Henrik Einar Seglem

Styreleder: Aud Torunn Tronerud

Styremedlemmer: Eli Laupstad Omdal, Gunn Iren Hegdal, Svein Andreassen, Anders Hafstad, Bente Vikeså Håland.

Eiere og eierandeler:

Lund kommune har en eierandel på 11,896%. Eigersund kommune (63,75%), Sokndal kommune (11,896%) og Bjerkreim kommune (12,458%). Eierrepresentant: Ann Sissel Haukland.

Eierstrategi/motiv:

Eierskapet er i hovedsak samfunnsøkonomisk motivert ut fra ønsket om å oppnå bedre samfunnsøkonomiske løsninger.

Formål:

Uninor er en attføringsbedrift med hovedkontor på Hovland i Egersund. Bedriften ble etablert i 1990 med de fire Dalanekommunene, lokale bedrifter og ansatte som eiere.

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

	2022	2021	2020
Driftsinntekter	43 097	40 750	38 018
Resultat før skatt	3 193	4 253	4 033
Resultatgrad	6,7%	10%	9,1%
Sum eiendeler	35 701	31 227	48 072
EK andel	74,3%	74,7%	60,8%
Utbytte	0	0	0

Aksjekapital: 3 744 600

Kommentarer Uninor AS:

Bedriften eies i dag i sin helhet av Dalanekommunene.

Uninor har avdelinger i Bjerkreim, Egersund og Sokndal.

Frem til 2021 var Arbeidskompetanse og Service AS (AKS) et datterselskap til Uninor. AKS jobbet bl.a. med avklaring, tilrettelegging, utleie og formidling av arbeidssøkere. I løpet av 2021 ble det daværende AKS avviklet og de nye (selvstendige) selskapene AKS Arbeid AS og AKS Kompetanse AS stiftet ved en fisjon.

Risikoen ved eierskapet i selskapet vurderes som begrenset.

Selskapet fremstår som solid og veldrevet innenfor selskapets virksomhetsområde.

For ytterligere informasjon vises det til selskapets årsrapporter som finnes på selskapets hjemmeside.

Org nummer: 927 644 975

AKS Kompetanse AS

Daglig leder: Kari Kindervåg

Styreleder: Kjersti Søyland Bye

Styremedlemmer: Alf Tore Sæstad, Ragnhild Mikkelsen Egeland, Bente Haugen Hovland, Roy Hovland

Eiere og eierandeler:

Lund kommune har en eierandel på 11,896%. Eigersund kommune (63,75%), Sokndal kommune (11,896%) og Bjerkreim kommune (12,458%)

Eierstrategi/motiv:

Eierskapet er i hovedsak samfunnsøkonomisk motivert ut fra ønsket om å oppnå bedre samfunnsøkonomiske løsninger.

Formål:

Arbeidstrening for ordinært arbeidsmarked. Utleie av arbeidskraft.

AKS Kompetanse AS skal være tett på lokalt arbeidsmarked, og samarbeide med arbeidsgivere for å legge til rette for avklaring, utvikling, kvalifisering og rekruttering av jobbsøkere (Kilde: Strategi 2023 – 2028)

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

	2022	2021	2020
Driftsinntekter	7 882	4 456	-
Resultat før skatt	334	-392	-
Resultatgrad	4,2%	-8,8%	-
Sum eiendeler	3 485	2 656	-
EK andel	55,9%	63,5%	-
Utbytte	0	0	-

Aksjekapital: 200.000

Kommentarer AKS Kompetanse AS:

AKS Kompetanse AS er leverandør av flere ulike tjenester på vegne av NAV og kommunene. Selskapet er en samarbeidspartner for rekruttering av arbeidskraft til næringslivet ved å matche arbeidsgivers kompetansebehov med jobbsøkers ressurser. På denne måten oppnår de økt arbeidsinkludering og gir mennesker muligheter de ellers kanskje ikke ville hatt.

AKS Kompetanse ble opprettet som følge av en fisjon med utgangspunkt i Uninor AS.

Selskapet er fremdeles i oppstartsfasen etter fisjonen, noe som gjenspeiles i regnskapstallene for selskapet.

Etter oppstartsåret 2021 leverer selskapet et positivt resultat for 2022.

Selskapet fremstår som veldrevet på bakgrunn av tilgjengelig informasjon.

For ytterligere informasjon vises det til selskapets årsrapporter som finnes på selskapets hjemmeside.

Org nummer: 927 644 940

AKS Arbeid AS

Daglig leder: Kari Kindervåg

Styreleder: Kjersti Søyland Bye

Styremedlemmer: Alf Tore Sæstad, Ragnhild Mikkelsen Egeland, Bente Haugen Hovland, Roy Hovland

Eiere og eierandeler:

Lund kommune har en eierandel på 11,9%. Eigersund kommune (63,8%), Sokndal kommune (11,9%) og Bjerkreim kommune (12,5%)

Eierstrategi/motiv:

Eierskapet er i hovedsak samfunnsøkonomisk motivert ut fra ønsket om å oppnå bedre tilbud og ordninger for aktuell målgruppe.

Formål:

Bidra til utprøving av den enkeltes arbeidsevne og til å styrke mulighetene for å få ordinært arbeid

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

	2022	2021	2020
Driftsinntekter	7 725	6 238	-
Resultat før skatt	120	887	-
Resultatgrad	1,6%	14,2%	-
Sum eiendeler	10 079	10 189	-
EK andel	89,3%	87,2%	-
Utbytte	0	0	-

Aksjekapital: 900.000

Kommentarer AKS Arbeid AS:

Selskapet jobber aktivt med avklaring, kartlegging, karriereveiledning og formidling av arbeidssøkere, med et individuelt fokus rettet mot ressurser, kvalifisering og løsninger i arbeidslivet. Selskapet legger til rette for utprøving av arbeidsevne, samt tilrettelagt opplæring, arbeidstrening og oppfølging. Arbeidet skjer i tett samarbeid med ordinære virksomheter og andre samarbeidspartnere. (Kilde: årsrapport 2022)

AKS Arbeid AS ble opprettet som følge av en fisjon med utgangspunkt i Uninor AS.

Selskapet er fremdeles i oppstartsfasen etter fisjonen. Selskapet leverer likevel positivt resultat for begge driftsår.

Selskapet fremstår som veldrevet på bakgrunn av tilgjengelig informasjon.

For ytterligere informasjon vises det til selskapets årsrapporter som finnes på selskapets hjemmeside.

Org nummer: 993 923 966

Magma Geopark AS

Daglig leder: Ulf Tjåland

Styreleder: Kristine Elisabeth Støylen

Styremedlemmer: Marius Solberg, Thor Jørgen Tjørhom, Geir Sølve H Sleveland, Frode Johannessen, Anette Larsen Bognø

Eiere og eierandeler:

Lund kommune har en eierandel på 10,4%. De øvrige Dalanekommunene har tilsvarende andel. Rogaland Fylkeskommune er største eier (40,1%). Eierrepresentant og vara representant: ordfører og varaordfører.

Eierstrategi/motiv:

Eierskapet er i hovedsak politisk motivert. Hovedbegrunnelsen er et strategisk valg om å posisjonere kommunen. Eierskapet har videre et samfunnsøkonomisk perspektiv i form av at man ønsker bedre tjenester innenfor området turisme og reiseliv.

Formål:

Opplevelses-, arrangements- og aktivitetsarrangørvirksomhet.

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

	2022	2021	2020
Driftsinntekter	3 949	3 693	3 741
Resultat før skatt	-1 206	-417	187
Resultatgrad	-30,6%	-11,3%	6,1%
Sum eiendeler	444	2 409	2 451
EK andel	-89,4%	33,6%	50,1%
Utbytte	0	0	0

Aksjekapital: 877.000

Kommentarer Magma Geopark AS:

Magma ønsker å være et nyskapende selskap som skal tilrettelegge, formidle, utvikle og styrke regionen basert på en helt unik geologi, landskap, natur og kulturhistorie. Unesco gir regionen en sterk merkevare og det ses en økende interesse for området både fra Norge og fra Utlandet (Kilde: årsrapport 2022).

Selskapet er for tiden i en krevende økonomisk situasjon.

Selskapets egenkapital var pr 2022 negativ. Selskapets drift fremstår, ut fra tilgjengelig informasjon, ikke som bærekraftig. Selskapet budsjetterte for 2022 med positivt resultat, mens regnskapet for 2022 viser en negativ resultatgrad på 30,6%.

Kommunedirektøren ser behov for å understreke selskapets alvorlige økonomiske situasjon. Kommunedirektøren kan, på bakgrunn av tilgjengelig informasjon, ikke se at selskapet har grunnlag for fortsatt drift uten at selskapet tilføres ny frisk kapital.

Kommunedirektøren anbefaler kommunestyret å vurdere kommunens eierskap utfra en helhetlig kost-/nytte tilnærming.

Det er ikke unaturlig at eierne tas med i arbeidet med å finne en eventuell løsning for videre drift.

Org nummer 980 001 482

Lyse AS

Daglig leder: Eimund Nygård

Styreleder: Harald Espedal

Styremedlemmer: Stine Rolstad Brenna, Siri Annette H Meling, Morten Larsen, Svein Ingvar Gjedrem, Jonas Skrettingland, Marie Folstad, Lotte Hansgaard

Eiere og eierandeler:

Lund kommune har en eierandel på 0,713%. Stavanger kommune er største eier (45,74%), Sandnes kommune (19,53%), Eigersund kommune (2,95%), Bjerkreim kommune (0,512%). Eierrepresentant og vara representant: ordfører og varaordfører.

Generalforsamlingen fastsatte utbytte for 2022 til 1 100 millioner, hvorav 400 millioner tilbakeføres til Lyse i form av et ansvarlig lån.

Eierstrategi/motiv:

Eierskapet er i hovedsak finansielt, ut fra ønsket om å oppnå økonomisk avkastning/resultater.

Formål:

Produksjon av energi fra vannkraft, telekommunikasjon og infrastruktur.

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

	2022	2021	2020
Driftsinntekter	30 218 555	16 661 977	8 088 961
Resultat før skatt	11 850 489	5 585 835	617 065
Resultatgrad	41,3%	35,3%	12,9%
Sum eiendeler	37 025 647	24 879 573	21 853 210
EK andel	30,4%	37,1%	38,3%
Utbytte	7 843*	4 634	4 492

* MNOK 2,852 av utbyttet for 2022 er omgjort til et ansvarlig lån som tilbakebetales over en 10-års periode.

Aksjekapital: 1 008 983 000

Kommentarer Lyse AS:

Lund kommune har en liten, men likevel svært verdifull eierpost i Lysekonsernet.

Kommunens eierskap i Lysekonsernet er en vesentlig med tanke på Lund kommunes økonomi. Kommunen mottar årlige utbytteinntekter fra selskapet som benyttes direkte i kommunenes tjenesteproduksjon. Selskapets utbytteprofil oppleves som tilfredsstillende ut fra kommunens egen økonomiske planlegging.

Selskapet fremstår som innovativt, solid og veldrevet innenfor konsernets virksomhetsområder.

Kommunedirektøren vurderer risikoen knyttet til eierskapet som begrenset. Det er likevel relevant å trekke frem at selskapet opererer i et uforutsigbart marked mht. utviklingen i strømprisen. Vesentlige fluktuasjoner i strømprisen påvirker selskapets risikoeksponering, økonomiske resultater, og dermed også grunnlaget for utdeling av utbytte til eierne. Som del av selskapets utbyttestrategi inngår et utbyttereguleringsfond som i vesentlig grad bidrar til å ta ned risikoen for store svingninger i utdelt utbytte.

For ytterligere informasjon vises det til selskapets årsrapporter som finnes på selskapets hjemmeside.

Org nummer 995 055 244

IRS Miljø IKS

Daglig leder: Steinar Ness

Styreleder: Reidun Tesdal Birkedal

Styremedlemmer: Morten Ovedal, Per Erik Røgenes, Inger Rasmussen, Frauke Gerty Erna Schacht. Vara Lund: Siw Karin Utheim.

Eiere og eierandeler:

Lund kommune har en eierandel på 13,3%, Flekkefjord kommune (38,9%), Kvinesdal kommune (24,7%), Sirdal kommune (23,1%). Delt ansvar. Eierrepresentant og vara representant: ordfører og varaordfører.

Eierstrategi/motiv:

Eierskapet er i hovedsak samfunnsøkonomisk motivert ut fra ønsket om å oppnå gode og nødvendige tjenester til innbyggerne innen området renovasjon og miljø.

Formål:

Innsamling av ikke farlig avfall. Selskapet har som formål å løse eierkommunenes lovpålagte oppgaver innenfor avfallssektoren, herunder også innsamling og behandling av kloakkslam fra private husholdninger. Selskapet kan også utføre andre oppgaver innenfor fagområdet renovasjon eller beslektede områder dersom dette ikke medfører kostnader som gir økte renovasjonsgebyrer. (Kilde: Selskapsavtalen)

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

	2022	2021	2020
Driftsinntekter	64 374	58 130	54 842
Resultat før skatt	220	1 382	1 468
Resultatgrad	0,6%	2,6%	4,4%
Sum eiendeler	62 094	60 569	59 032
EK andel	36,6%	36,8%	35,9%

Aksjekapital: 720 000

Kommentarer IRS Miljø IKS:

IRS Miljø IKS er et viktig selskap for Lund kommune mht. å sikre en mest mulig effektiv tjenesteproduksjon innenfor avfall/slam-området. Selskapet driftes i hovedsak basert på en selvkost-tilnærming der innbyggerne faktureres direkte fra selskapet for de tjenester som selskapet ivaretar på vegne av eierkommunene.

IRS Miljø IKS har eierandeler i Forus Energigjenvinning og Svaatheia Avfall AS.

Selskapets økonomiske stilling er solid, med en egenkapitalandel på 36,6%.

Lund kommune har garantiansvar ovenfor selskapet på MNOK 3,5 ved utgangen av 2022. Risikoen ved eierskapet vurderes som lav.

Selskapet fremstår som innovativt, solid og veldrevet innenfor konsernets virksomhetsområder.

For ytterligere informasjon vises det til selskapets hjemmeside.

Org nummer 974 247 488

Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKA IKS

Daglig leder: Tor Ingve Johannessen

Styreleder: Tone Merethe Haugen

Styremedlemmer: Jo Inge Hagland, Lisa Reime Helgeland, Robert Bergh, Lin Øiesvold. Vara Lund: Siv K Egenes.

Eiere og eierandeler:

Alle kommunene i Rogaland er deltakere med delt ansvar. Lund kommune sin eierandel er 0,77%, men for perioden 2023 – 2027 settes Lund sin eierandel til 1,84%. Eierrepresentant og vara representant: ordfører og varaordfører.

Eierstrategi/motiv:

Eiermotiv er effektiv drift av arkivtjenester i henhold til gjeldende lovverk.

Formål:

Selskapet skal være arkivdepot for eierne. Selskapet skal legge til rette for at arkiv som eierne har ansvar for blir tatt vare på og gjort tilgjengelig for allmenheten, forskning og andre forvaltningsmessige og kulturelle formål i samsvar med arkivloven. Selskapet skal være et arkivfaglig rådgivningsorgan og kompetansesenter for eierne, og skal i samråd med eierne arbeide for å utvikle effektive og rasjonelle arkivtjenester. Arkivtjenesten utføres for eierne etter reglene om egenregi jf. Anskaffelsesforskriftene § 3-2. Selskapet kan utføre arkivfaglige tjenester til andre enn eierne, når dette bygger opp om formålet og kjernevirksomheten og det ikke er i konflikt med kravene om egenregi for selskapet.

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

	2022	2021	2020
Driftsinntekter	16 661	16 093	14 980
Resultat før skatt	452	376	1 162
Resultatgrad	2,4%	2,2%	7,4%
Sum eiendeler	25 208	23 748	24 039
EK andel	26,8%	26,7%	24,8%

Aksjekapital: 6 755 000

Kommentarer IKA IKS:

Interkommunalt Arkiv i Rogaland IKS er et viktig selskap for å sikre effektive, stabile og kvalitetsmessig tilfredsstillende arkivtjenester for selskapets eierkommuner og fylkeskommunen, men også andre virksomheter i den grad de har kapasitet til dette.

Lund kommune har i valgperioden overført det meste av sine arkivpliktige dokumenter til IKA.

Selskapet fremstår som innovativt, solid og veldrevet innenfor konsernets virksomhetsområder.

For ytterligere informasjon vises det til selskapets hjemmeside.

Org nummer 988 245 321

Rogaland kontrollutvalgssekretariat IKS

Daglig leder: Carine Samuelsen Jøssang

Styreleder: Margrethe Vika

Styremedlemmer: Aslaug Heng Fosse

Eiere og eierandeler:

Lund kommune har en eierandel på 1,71% basert på folketallet pr 1.1.23.

Eierstrategi/motiv:

Effektiv tjenesteproduksjon av sekretariatstjenester ut fra gjeldende regelverk.

Formål:

Selskapet leverer etter reglene om egenregi jf. anskaffelsesforskriftene § 3-2 sekretariatstjenestene til kontrollutvalgene i deltakerkommunene, i tråd med gjeldene lov og forskrifter. Rogaland Kontrollutvalgssekretariat IKS kan utføre tilsvarende oppgaver for andre kommuner/fylkeskommuner når dette ikke er i konflikt med kravene til egenregi for selskapet. (Kilde: selskapsavtalen).

Selskapet ble omdannet til et IKS våren 2023, som ble vedtatt i Lund kommunestyre i sak 034/23.

Nøkkeltall for selskapet:

Tallene er ikke tilgjengelige

Aksjekapital: Deltakerne har ikke innskuddsplikt i selskapet.

Kommentarer Rogaland kontrollutvalgssekretariat IKS:

Rogaland kontrollutvalgssekretariat IKS er et viktig selskap for å sikre effektive, stabile og kvalitetsmessig tilfredsstillende sekretariatstjenester for selskapets eierkommuner.

Org nummer 887 052 832

Rogaland Revisjon IKS

Daglig leder: Rune Haukaas

Styreleder: Kari Raustein

Styremedlemmer: Eivind Berg Enoksen, Elisabeth Valborg Haldorsen, Kristoffer Harald Nagell-Dahl, Elisabeth Lerstøl Oftedal, Svein Kvalevåg

Eiere og eierandeler:

Eierne har delt ansvar. Lund kommune sin eierandel er 0,66%. Eierrepresentant og vara representant: Tor Inge Moi og Bodil Heskestad.

Eierstrategi/motiv:

Ut fra gjeldende regelverk, effektiv og kvalitetsmessig god tjenesteproduksjon.

Formål:

Rogaland Revisjon IKS skal utføre de lovpålagte revisjonsoppgavene for deltakerne. Rogaland Revisjon IKS kan utføre revisjonsoppdrag og rådgivning for deltakerne, men kan også utføre revisjonsoppdrag og rådgivning for andre selskaper. (Kilde: selskapets strategidokument)

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

	2022	2021	2020
Driftsinntekter	41 160	33 034	30 503
Resultat før skatt	5 352	1 198	3 595
Resultatgrad	11,4%	2,9%	10,9%
Sum eiendeler	36 694	32 003	28 002
EK andel	43,7%	33,4%	29,3%

Aksjekapital: 5 344 000

Kommentarer Rogaland Revisjon IKS:

Rogaland Revisjon IKS skal bidra til mer effektiv verdiskapning og god forvaltning av fellesskapets ressurser. Regnskapsrevisjon, selskapskontroll og forvaltningsrevisjon skal gi grunnlag for å foreta kvalifiserte beslutninger når fellesskapets ressurser skal forvaltes.

Lund kommune har ikke konkurranseutsatt revisjonstjenesten og har gode erfaringer med Rogaland Revisjon IKS som leverandør av revisjons- og rådgivningstjenester til Lund kommune.

Selskapets økonomiske stilling vurderes som solid, med en egenkapitalandel på 43,7%. Risikoen ved eierskapet vurderes som lav.

Org nummer 986 768 017

Dalane Friluftsråd (KO)

Daglig leder: Per Frode Sandal

Styreleder: Anders Ege

Styremedlemmer: Jan Tore Skårland, Jone N Mysing, Lilly Remme Brunel, Magne Leirflåt

Eiere og eierandeler:

Lund kommune sin eierandel er denne perioden 15,5%. Eigersund kommune (54,24%), Sokndal kommune (15,93%), Bjerkreim kommune (14,33%)

Eierstrategi/motiv:

Eierskapet er i hovedsak samfunnsøkonomisk motivert og dels effektivisering av tjenesteproduksjonen.

Formål:

Friluftsrådet skal i samarbeid med deltakerkommunene, statlige og fylkeskommunale etater og andre organisasjoner, sikre at befolkningen i regionen har områder tilgjengelig for variert friluftsliv og naturopplevelser. Friluftsrådet skal arbeide for å øke forståelsen for og innsikt i friluftslivets betydning for folkehelse, trivsel og naturkunnskap. Friluftsrådet skal fungere som et kompetansesenter for friluftsliv for deltakerkommunene og andre samarbeidspartnere. Friluftsrådet koordinerer friluftstiltak og friluftssatsing mellom deltakerkommunene. (Kilde: Samarbeidsavtale for Dalane Friluftsråd)

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

Tall ikke tilgjengelig.

Org nummer (ingen opplysninger)

Interkommunalt utvalg mot Akutt forurensning Sør-Rogaland (KO)

Oppgavefellesskapet er under etablering.

Daglig leder:

Styreleder:

Styremedlemmer:

Eiere og eierandeler:

Samarbeidende kommuner: Stavanger, Sandnes, Sola, Randaberg, Kvitsøy, Hjelmeland, Strand, Gjesdal, Klepp, Time, Bjerkreim, Hå, Sokndal, Eigersund og Lund.

Eierstrategi/motiv:

Forskrift om kommunal beredskap mot akutt forurensning § 3 sier at kommunene skal etablere en egen beredskap for å stanse, fjerne og begrense virkningen av mindre tilfeller av skutt forurensning.

Formål:

Formålet med samarbeidet gjennom det kommunale oppgavefellesskapet er å ivareta deltakerkommunenes lovfestede plikt til å ha en interkommunal beredskap mot akutt forurensning. Partene bistår hverandre med kompetent mannskap ved større hendelser av akutt forurensning. Fellesskapet sørger for kurs, utstyr og stabsstøtte til dette samarbeidet. Fellesskapet skal sette partene i stand til å ivareta sin aksjonsplikt etter forurensningslovs § 46 og sin bistandsplikt etter § 47.

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

Tall ikke tilgjengelig.

Org nummer 938 708 606

Kommunal Landspensjonskasse (KLP) Gjensidig Forsikringselskap

Daglig leder: Sverre Thornes

Styreleder: Tine Sundtoft

Styremedlemmer: Ingunn Trosholmen, Cecilie Daae, Øyvind Breivik, Erling Bendiksen, Odd Haldgeir Larsen, Vibeke Heldal, Egil Matsen

Eiere og eierandeler:

Gjensidig forsikringselskap. Lund kommune har registrert et egenkapitalinnskudd på MNOK 9,356. Dette innskuddet blir økt årlig ved melding fra KLP.

Eierstrategi/motiv:

Sikre kommunens ansatte en solid og bærekraftig pensjonsleverandør.

Formål:

Selskapet skal ivareta medlemmenes behov for tjenestepensjonsordninger. Selskapet kan også enten selv eller gjennom deltakelse i andre selskaper tilby andre pensjons- og forsikringsprodukter, og kan delta i eller drive virksomhet som naturlig henger sammen med forsikringsvirksomhet og enhver annen virksomhet tillatt for livsforsikringselskaper, herunder administrasjon og forvaltning av pensjonskasser.

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

	2022	2021	2020
Driftsinntekter	30 717 000	125 578 000	75 624 000
Resultat før skatt	1 654 000	1 028 000	1 656 000
Resultatgrad	5,4%	-0,8%	6,6%
Sum eiendeler	901 636 000	901 270 000	807 161 000
EK andel	4,8%	4,5%	4,9%

Kommentarer KLP:

KLP startet som et spleiselag av små kommuner over hele landet. I dag er KLP Norges største pensjonsselskap. KLP er et annerledes finansselskap, fordi selskapets kunder eier selskapet. All verdiskapning i KLP kommer kundene til gode, og selskapets viktigste jobb er å sørge for at alle ansatte med pensjonsordning i KLP får den pensjonen de har krav på.

KLP er solid selskap med rundt 1000 ansatte dersom en inkluderer selskapets heleide datterselskaper. Selskapet har et svært opptatte av å ta et aktivt samfunnsansvar og har et uttalt mål om å bidra til at verden når FNs bærekraftsmål og målene som er satt i Paris-avtalen.

Selskapet forvalter i overkant av 900 milliarder kroner og er med dette en betydelig og innflytelsesrik investor.

Selskapet har solide buffere og er ved sine investeringer over hele verden i ulike sektorer godt rustet til å håndtere svingninger og uro i finansmarkedene. Selskapet har en fornuftig balanse mellom å bygge egenkapital og soliditet og tilbakeføring av midler til kundenes premiefond. Selv om 2022 var et økonomisk krevende år for KLP, med en avkastning på minus 1,1%, ble det besluttet å tilføre kundenes premiefond ca. 3,2 mrd. kroner.

Lund kommune har ikke konkurranseutsatt kommunens pensjonsordning.

Lund kommune har en egen kontaktperson i KLP som følger opp både kommunen og kommunens ansatte.

For mer informasjon om KLP vises det til selskapets års- og kvartalsrapporter som finnes på selskapets hjemmeside.

Org nummer 987 094 273

Opplæringskontoret i Dalane SA

Daglig leder: Lars Christian Damsgaard

Styreleder: Karl Johan Engelhart-Olsen

Styremedlemmer: Marton Skårland, Loyd Kaasa, Hedda Helene Tengs, Linda Gursli

Eiere og eierandeler:

Samvirkeforetak som er eid av næringslivet i regionen og de fire Dalanekommunene.

Eierstrategi/motiv:

Eierskapet er samfunnsøkonomisk motivert, ut fra ønsket om å ivareta behovet for yrkesopplæring i regionen.

Formål:

Selskapet har som formål å effektivisere og koordinere medlemsbedriftenes opplæringsvirksomhet, samt bidra med god faglig kvalitet over opplæringen.

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

	2022	2021	2020
Driftsinntekter	3 844	4 377	3 560
Ordinært resultat	696	1 976	1 520
Resultatgrad	18,1%	45,1%	42,7%
Sum eiendeler	9 690	8 815	6 673
EK andel	80,4%	80,5%	76,7%

Kommentarer Opplæringskontoret i Dalane:

Opplæringskontoret er et samarbeidsorgan for lærebedrifter/medlemsbedrifter i Lund, Bjerkreim, Sokndal og Eigersund kommune.

Opplæringskontoret har som formål å effektivisere og koordinere medlemsbedriftenes opplæringsvirksomhet, samt bidra med god faglig kvalitet over opplæringen.

Samarbeidsorganet driver aktiv oppfølging av regionens lærlinger og bidrar til at hver enkelt lærling oppnår nødvendig kompetanse som kreves for å bli en dyktig fagarbeider i det enkelte yrket.

Org nummer 971 470 801

BHT Sørvest SA

Daglig leder: Karoline Bauer-Nilsen

Styreleder: Knut Berg Bentsen

Styremedlemmer: Eivind Syvertsen, May Brith Udland, Astrid Bakken Hansen, Reidar Kristoffer Gjøtterud, Sven Erik Valle Printz, Katja Balke

Eiere og eierandeler:

BHT Sørvest er et samvirkeforetak eid av medlemsbedriftene. Lund kommune er en av disse.

Eierstrategi/motiv:

Eierskapet er samfunnsøkonomisk motivert, ut fra ønsket om å ivareta denne delen av arbeidsgiveransvaret på en god måte.

Formål:

Annen forebyggende helsetjeneste. BHT sin oppgave er å hjelpe bedrifter med å skape et godt, trygt og helsefremmende arbeidsmiljø for alle sine ansatte. BHT Sørvest bistår bedriftene med forebyggende helsearbeid – for å fremme trivsel, samt forhindre yrkesskader og sykdom. (Kilde: bhtsorvest.no)

Nøkkeltall for selskapet: (tall i hele tusen)

	2022	2021	2020
Driftsinntekter	11 188	6 457	7 718
Ordinært resultat	-822	227	324
Resultatgrad	-7,4%	3,3%	4%
Sum eiendeler	5 315	2 937	2 762
EK andel	64,3%	65,7%	61,7%

Kommentarer BHT Sørvest SA:

BHT Sørvest SA er et resultat av fusjonen mellom Lister BHT og BHT Mandal, med virkning fra januar 2022.

Samvirkeforetakets oppgave er å hjelpe bedrifter og kommuner med å skape et godt, trygt og helsefremmende arbeidsmiljø for alle sine ansatte. BHT Sørvest SA bistår Lund kommune i forebyggende helsearbeid – for å fremme trivsel, samt å forhindre yrkesskader og sykdom.

Lund kommune har i hovedsak gode erfaringer med å samarbeide med BHT Sørvest SA.

Risikoen ved samarbeidet er lav. Selskapets egenkapital er god, med en egenkapitalandel på 64,3%.

Selskapets omsetning er kraftig økt i 2022 sammenliknet med 2021 og 2020. Dette henger sammen med fusjonen som hadde virkning fra januar 2022.